

Americké Listy

ZALOŽENE 1874 JAKO NEW YORKSKE LISTY, V LETECH 1990-1996 ČESKOSLOVENSKÝ TÝDENÍK

ROČNÍK 8, ČÍSLO 18

ČTVRTEK, 11. ZÁŘÍ 1997

\$1.50

Pět' rokov Ústavy a Mečiarovo farizejstvo

ZITA SUJOVÁ
pre Americké Listy

Samostatná Slovenská republika oslavila piate výročie od prijatia základného zákona štátu — Ústavy. „My, národ slovenský... usilujúc sa o uplatňovanie demokratickej formy vlády, záruk slobodného života, rozvoja duchovnej kultúry a hospodárskej prosperity uznáme sa prostredníctvom svojich zástupcov na tejto ústave...“, píše sa v preambule textu.

Už v úvode Ústavy sa teda explicitne hovorí o demokratickej forme vládnutia a zárukach slobody... Platí to však aj v skutočnosti?

Prezident SR vo svojom slavnostnom príhovore okrem iného položil aj tieto otázky: „Respektuje sa u nás Ústava vždy a za každých okolností? Neohrožuje našu ústavnosť to, že parlament prijíma priveľa zákonov odporujúcich našej Ústave? Uskutočňuje sa dostatočne rýchle a efektívne náprava právnych noriem, ktoré sú podľa nálezu Ústavného súdu v rozpore so základným zákonom? Respektujú sa u nás všetky individuálne občianske práva, ako aj práva národnostných menšín? Sú vyvodzované právne dôsledky voči orgánom štátu, ktoré porušujú zákon?“

Prípadne aj to, že „všetci spoločne musíme vynakladáť maximálne úsilie, aby sme sa nestali krajinou sice s demokratickou ústavou, ale bez demokratickej ústavnosti“.

Nuž ano, tieto pochybnosti nevedčia o prívelkom dôvode na oslavu, nie sú to veru

na strane 5

Kdo bude prezidentom SR?

Nový slovenský prezident by měl být podle premiéra Vladimíra Mečiarova volen již letos v prosinci. Odmítl však upřesnit jiného kandidáta Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS), neboť by to prý znamenalo vystavit tuto osobu „bezprecedentním útokům až do okamžiku voleb“. Funkční období Michala Kováče, nynějšího prezidenta a Mečiarova rivala, vyprší v polovině března příštího roku. Po nezdáreném referendu o přímé volbě prezidenta by měl novou hlavu státu volit ústavní většina parlamentu. Premiér Mečiar rovněž zdůraznil, že parlamentní volby, které se uskuteční v červnu nebo říjnu příštího roku, budou svobodné a demokratické.

Tomáš G. Masaryk zemřel 14. září 1937

HORKÝ PODZIM PŘED NÁMI

JAN JEŘÁBEK
pro Americké Listy

Začala škola, což vzhledem k datu není nijak překvapivé. Škola byla z rozhodnutí zkrácena a v rámci toho přijde na 9000 učitelů o místo. Podle vlády to budou ti špatní učitelé. Dlužno přiznat, že vláda nesdělila, jak dospěla k názoru, že právě 9000 je těch špatných. A záhadno zřejmě také podotknout, že přes veškerou poměrně kritickou veřejnou debatu o práci učitelů (přesně řečeno o jejich dlouhých prázdninách a malých úvazcích) ukázal jeden nedávný průzkum mínění, že učitelé jsou mezi nejvíce oblíbenými profesemi. Jsou podle statistiků mnohem více oblíbeni než například ministři. Nebo novináři.

Zatímco děti šly 1. září do školení, politici nastoupili do zářve kamer a kuloáru moci. Ždá se však, že zářijové zasedání parlamentu bylo jen rozvíčkou před finem, kdy zřejmě

začne klíčová debata o rozpočtu.

Parlament s platností od 1. ledna vyškrtl z trestního zákona skutkovou podstatu hanobení prezidenta republiky, takže toho, kdo tak po Silvestru učiní, bude napříště stíhat jen opovržení veřejnosti, nikoli policista s obuškem v ruce.

Sněmovny také do trestního řádu cosi přidaly: zvýšení postihu za některé hospodářské trestné činy. Jistě důležitý první krok k navození obecného přesvědčení, že leccos už konečně přestane procházet.

Prošla většina vládních návrhů na snížení sociální pomoci a jediny, který neprošel, neporazila opozice, ale nedochvilnost vládních poslanců. Jeden z nich se — patrně ve snaze se ospravedlnit — ještě přiznal k tomu, že do jednání utekl z restaurace bez placení, což je také pěkný komentář o stavu věci veřejných. Ministr pro sociální otázky prohlásil, že je

Tomáš G. Masaryk a dnešek

MOJMIŘ POVOLNÝ
pro Americké Listy

Bývalo zvykem ve svobodném Československu vzdávat počtu prvnímu prezidentu našeho státu u příležitosti významných dnů jeho života. Po více než celou generaci byl však „vyrván“ z historické paměti svého národa, tak jako — jak zahořekoval jeden z našich básníků — byla vyrvána jeho země ze svého „rámce prastarého“. Teprve nyní se Masaryk do ní vrací a jeho návrat nám skýtá příležitost, abychom z něho pro naši přítomnost co nejvíce vytěžili.

Je pozoruhodná míra, do které se hlavní otázky z první republiky obrážejí v nové konstelaci politické a mezinárodní v problémech naší republiky polistopadové. Je stejně pozoruhodné, do jaké míry mnohé z toho, co k nim Masaryk měl říci ve své době, lze vztáhnout na dobu naši.

Protože komunistický režim zdevaloval a zkorumpoval ideu Československé státnosti, do dneška si nejsme jisti z toho a z jiných důvodů o smyslu státnosti české. Čas od času se debatuje o tom, zda by česká společnost a český stát měly nebo neměly o sobě sdílet vízi hodnou následování. Z výsledků různých výzkumů i z prostého pozorování je zřejmé, že tato otázka dosud rozřešena není. Masaryk již dávno před svým prezidentstvím hovořil a psal o národním programu hu-

manitním. V první republice jej na každém kroku vahou celé své osobnosti propagoval a v každém politickém činu celou vahou svého ústavního postavení prosazoval.

Dnešní odpor k nějakému národnímu programu je ve světle nedávných historických zkušeností u nás i jinde pochopitelný. Přes její tíhu bychom právě ve své historii měli hledat nalézt důkaz a potvrzení, že může být povznášející. Základem národního programu je ovšem národní sebevědomí. Toto sebevědomí je dnes i určitých politických a intelektuálních kruzích bráno v potaz a spojováno s zhoubným nacionalismem. Avšak Masarykem respektovaný nacionalismus byl nikoliv nacionalismus výlučný nýbrž byl sebevědomím identitní, která obohacuje „svět o nové barvy a svérázné kultury“, a která je neslučitelná se šovinismem všech odrůd — rasovým, etnickým, náboženským i sociálním. Masaryk měl pro tuto patologii přílehavé říci: „Šovinismus je směšná a pošelilá věc.“

Na druhé straně nový český internacionalismus, nikoliv ten, jenž i bud' politicky naivní a utopický, anebo kulturně povrchní a plytký nýbrž internacionalismus konkrétní a konstruktivní, by se u Masaryka setkal s plnou podporou. Masarykovy evropsanství ze začátku 20. století i česká cesta do Evropské unie a do Severoatlantické aliance na jeho konci.

Kdyby Masaryk vydával soud na demokracii v České republice v roc od loňských voleb, asi by ve své soudou nebyl daleko od toho, jak soudil Československou demokracii v rozhovoru s Karlem Čapkem v roc 1926. Vyzýval by nás,

na straně

‘s výsledky hlasování vcelku spokojen, jen ho rozčililo zvýšení pohřebného.

Přestřelky

Ačkoli hlavní problém letošního podzimu se jmenuje rozpočet, politici se zdánlivě snažili toto téma zamlčet. Předseda Poslanecké sněmovny Miloš Zeman přispěl s novou verzí svého „kufríku“. Před časem prohlásil, že v něm má dokumenty o nekalé součinnosti ministerstva vnitra a tajných služeb. Ačkoli kufrík rozbalil, neprevěděl. Nyní prohlásil, že se české tajné služby prý snažily ovlivnit Alžírsko v rozhodování kolem prodeje stovky moderních českých tanků. Rekl mu to prý alžírský velvyslanec. Podle náměstka ministra zahraničí Karla Kovandě však Alžírčan nic takového nefekl. Podle ministra vnitra Jana Rumla by Zeman už konečně měl podat demisi.

Vláda už dvakrát prodej těchto těžkých zbraní do země, která je na pokraji občanské války, odmítla. Nezdá se však, že lidovecký ministr obrany, kterému na prodeji skutečně hodně záleží, by považoval kterékoli z obou vládních „Ne“ za konečné, a tak se čeká, že v nejbližší době věc předloží k novému rozhodování.

Peníze

Ve vládních kabinetech se však usilovně pracuje na tom, jak udržet státní finance alespoň v trochu přijatelném stavu. Každý má něco přinést. Občané zřejmě vyšší daně. Ministerstvo zahraničí prý uvažuje například o předčasném prodeji areálu velvyslaneckých budov v Bonnenu a hodlá také uzavřít řadu zahraničních úřadů. Obrana prý už má jen na nejnужnější provoz letectva, většina pilotů už údajně nemůže létat, a na vstup země do NATO se tedy připravují jen tím, že se učí anglicky. To vše jsou jen přípravné tance. Klíčové bude to,

na straně 5

Česká ekonomika solidní

Česká republika se tento rok pohybovala jako na horské dráze, kde nejvyšším bodě přišlo pozvání zahájit jednání o vstup do NATO a EU. N druhém konci zažila negativní dopady zvlášť jejího se schodku běžné platební bilance, faktické devalvace kurzu a politického hašteření, jenž kulminovalo těsným přežitím koalice vlády při hlasování o důvěře, při pomněl v posledním čísle bulletinu *Commercial Update* vydaný americkým ministerstvem obchodu a několika dalšími orgány za spolupráce s Agenturou pro Mezinárodní rozvoj (USAID). Bulletin poukázal také na ničivé záplavy. Politické a ekonomické základy ČR označil za solidní.

Morava čeká na peníze

Naprostá většina z peněz, které lid věnovali prostřednictvím nejrůznějších organizací na pomoc obětem přírodních nedávných povodní, stla leží na bankovních kontech. Přis o tom *mladá fronta Dnes* s tím, že z téměř 700 milionů korun se do obce zatím dostalo jen o něco více než 3 milionů. Kamenem úrazu je to, že většina nadací trvá na tom, aby peníze z povodňových účtů byly použity v konkrétní akci a jejich představy s často rozcházejí s potřebami postižených obcí.

PŘIPRAVUJEME

Příští číslo vyjde 25. září, uzávěrka je v pátek 19. září.

Obsah tohoto čísla

Horký podzim je před námi (úvodník)	1
T. G. Masaryk a dnešek	1
Pět' rokov Ústavy a Mečiarovo farizejstvo (Zita Sujová)	1
Známy z domova, Malý dopis z Prahy	2
Lunatovce '97 (Povolný)	3
Je to až k nevíře (Rehcgil)	4
Jak se stal z nezdárného syna proslulý diplomat	6
Zprávy o povodňové sbírcce muselo přist'	8
Výnosy a vtrčty amerických boháčů (US)	9
Křivka, humor	11
Rozhovory s Voskocem	11
Sport	12

Albrightová po stopách svých předků

Americká ministryně zahraničí Madeleine Albrightová se při přísné utajené soukromé návštěvě bývalého terezínského ghetta seznámila s osudy svých předků za druhé světové války. Dědeček a babička Albrightové z otcovy strany Arnošt a Olga Korbellovi sem byli zavlečeni v roce 1942. Pracovníci Památníku Terezín informovali, že Albrightová si prohlédla Malou pevnost, Židovský hřbitov, Muzeum ghetta, Národní hřbitov, krematorium i pietní místo na Ohři.

Za přísného utajení a pod bedlivým dohledem osobních strážců americká ministryně zahraničí v doprovodu svých dětí a jejich man-

želů pobývala v Praze se svou českou sestřenicí Dagmar Šimovou a jejím manželem v restauraci U Labutí na Hradčanském náměstí, v domě, kde Albrightová jako dítě krátce bydlela. Na Malé Straně se krátce pozdravila se svým zdejšími ministerským protějškem Josefem Zeleníkem.

Přijala též pozvání prezidenta Havla na oběd v jeho vile ve Strašnicích a slíbila krátkou účast na konferenci Fórum 2000. Navštívila též koncert Symfonického orchestru FOK v Obecním domě a svoji „úplně privátní“ návštěvu by chtěla skončit návštěvou Moravy a prohlídkou Českého Krumlova.

ZPRÁVY Z DOMOVA

Zprávy bez označeného zdroje jsou převzaty od ČTK.

Škrty ohroží vstup do NATO

Škrty v armádním rozpočtu, které na rok 1998 připravuje ministr financí ČR Ivan Pilip, mohou podle řady politiků ohrozit plánované členství v NATO. Podle listu *MD* přitom na této situaci nic nemění ani to, že ČR již k rozhovorům o členství přizvána byla. Nejmenovaný vysoký diplomat ministerstva zahraničí řekl, že škrty, o nichž uvažuje ministr financí, mohou vážně komplikovat členství ČR v NATO. „Pokud si totiž po madridském summitu politici myslí, že je všechno v suchu, žijí v omylu," dodal.

Setkají se Mečiar a Klaus?

Předseda slovenské vlády Vladimír Mečiar a jeho český protějšek Václav Klaus zřejmě po několika měsících opět uvažují o schůzce, která byla naposledy plánována na letošní duben. O telefonickém rozhovoru s premiérem Klausem, který se měl týkat případné schůzky, se Vladimír Mečiar zmínil na mítinku svého hnutí za demokratické Slovensko v Bratislavě. Klaus se ke slovíčkům slovenského premiéra nevyjádřil.

Mečiarova fantasmagorie

Předseda ODA Michael Žantovský označil za „fantasmagorické" myšlenky slovenského premiéra Vladimíra Mečiar, že někteří čeští politici představí před rozdělením Československa chystali sberné tabory pro Slováky. Mečiar tento výrok přinesl v televizní debatě na Slovensku.

Slovensko vrací poštu z ČR

Slovenská pošta začala zasílat zpět některé balíčky zaslány z ČR. Důvodem je, že vláda SR v polovině srpna rozhodla o zákazu dovozu některých druhů zboží, o čemž však veřejnost nebyla informována. Zákaz se vztahuje většinou na použité věci, například elektrotechniku, obuv, ošacení, počítače i hračky.

Našly se děti z Lidic

První stopy, že zřejmě žijí některé děti z Lidic, které měly skončit v nacistických plynových komorách, se podařilo získat berlínským studentům. Jak informuje český tisk, potvrzuje se nyní životní osud tří lidí, kteří možná kdysi byli jako děti z vypálené české obce deportováni. „Našli se tři lidé, jeden z nich se dokonce sám přihlásil," řekl tiskový mluvčí berlínské odbočky českého velvyslanectví.

Ceny jízdného šly nahoru

Od 1. září zvýšily České dráhy ceny jízdného v osobní přepravě v průměru o 33 procent, a to na základě výměru ministra financí. Nejvýznamnější změnou je zrušení bezplatné přepravy osob starších 70 let — od září všichni důchodci bez rozdílu věku platí ve 2. vozové třídě 50 procent jízdného, v rychlících navíc příplatek 16 Kč. Ke změnám došlo také v oblasti komerčních slev. Další zvýšení jízdného tentokrát v průměru o 16 až 17 procent budou ČD požadovat od 1. ledna 1998.

FOTOGALERIE

PRINCEZNA DIANA 1961-1997

Prezident Václav Havel byl zprávu o tragické smrti britské princezny Diany hluboce otřesen. Zpráva se ho dotkla o to víc, že princeznu osobně znal a vážil si ji jako výjimečné osobnosti se vřelým vztahem k dětem a k nemocným. Havel vyjádřil kondolenci oběma synům Williamovi a Harrymu a princezi Charlesovi a pověřil pracovníky velvyslanectví ČR v Londýně, aby jménem jeho a jeho manželky Dagmar položili k sídlu princezny Diany květiny. Svoji soustrast vyslovili též premiér V. Klaus, ministr zahraničních věcí J. Zeleniec, předseda poslanecké sněmovny Miloš Zeman, předseda senátu Petr Pithart a další představitelé České republiky.

FOTO AP

ČR vrátí SR 4 tuny zlata

Přestože dosud nebylo vyřešeno dělení bývalé Státní banky československé (SBČS), ČR patří Slovensku předá více než čtyři tuny zlata, které jsou jeho podílem na bývalých federálních rezervách. Podle Slova tak chce česká vláda přimět slovenskou stranu ke vstřícnosti při očekávané privatizaci velkých českých bank, v nichž má SR podíl.

Katolíci spolu s anglikány

Ekumenická bohoslužba, sloužená na památku nedávno zemřelých Matky Terezy a princezny Diany byla v Praze historickým prvním liturgickým společenstvím katolíků a anglikánů. Před katolickým knězem Tomášem Halíkem vedl bohoslužbu v kostele Nejsvětějšího Salvátora kaplan pražské anglikánské komunity Roger Kent.

O Masaryka jsem rozum nebral... VÁCLAV KLAUS z rozhovoru pro Reflex 4/95

\$ KURS DOLARU \$

Za \$1 americký vyplácela dne 8. září Česká národní banka 34,42 Kč a Národní banka Slovenska 34,99 Sk.

AMERICKÉ LISTY

26 Gruber Dr., Glen Cove, NY 11542
Phone: 516/674-9438
(USPS 015-179)

Periodical postage paid Glen Cove, NY 11542 and additional mailing offices.

Published bi-weekly. Annual subscription: United States \$35 US, Canada \$40 CAN, others \$55 US. POSTMASTER: Send address changes to: Typrints, 26 Gruber Drive, Glen Cove, NY 11542.

EU je k Mečiarovi vstřícná

O nový start vztahů se Slovenskem se snaží Evropská unie. Podle premiéra Lucemburska J. C. Junckera má EU zájem o normalizaci vztahů se SR a byla by schopna ocenit vstřícné kroky, kdyby SR případně nějaké udělala.

O obětech nacismu

Mezi Německem a ČR se začala nová jednání, která otevřela dosud odmiatou možnost vyplatit všem obětem nacismu přímou finanční podporu z Fondu budoucnosti, s jehož vznikem počítá letos podepsaná česko-německá deklarace. Jeden z diplomatů ČR, který se podílel na vzniku deklarace, potvrdil, že u jednacího stolu se skutečně hovořilo o individuálním odškodnění. „Tato jednání jsou daleko utajovanější, než když se připravovala samotná deklarace. Je totiž potřeba, aby 3. října, kdy do Prahy přijede německý ministr zahraničí Klaus Kinkel, bylo vše vyjasněno," řekl diplomat.

Zeman se Lid. domu nevzdá

Předseda ČSSD Miloš Zeman odmítl výzvu místopředsedy KDU-ČSL Jana Kasala, aby se jeho strana vzdala svého nároku na Lidový dům. „Vzhledem k tomu, že nezádame druhé strany, aby se vzdaly restituovaných objektů, nevidíme důvod, proč by se ČSSD měla vzdát svého tradičního sídla," uvedl Zeman. Podotkl, že vzhledem k ekonomické situaci země ČSSD neuplatňovala nároky na desítky objektů, které sociální demokracii patřily již za první republiky, případně krátce po válce, do roku 1948.

Kasal vyzval Zemanovu stranu, aby se vzdala svého nároku na Lidový dům poté, co šéf ČSSD požádal katolickou církev, aby posečkala s restitučními nároky.

Zieleniec se vzdal mandátu

Ministr zahraničí ČR Josef Zieleniec se vzdal svého poslaneckého mandátu, aby se mohl plně věnovat svým povinnostem vyplývajícím z vedení české diplomacie. Zároveň uvedl, že uvažuje o tom, že by mohl přijmout kandidaturu do Senátu, který „svou povahou práce není tak vylučující ministerské aktivitě". Zieleniec na pražské kandidátní nahládky pravděpodobně bývalý vedoucí Úřadu vlády Igor Němec.

Na dálnice nejsou peníze

Koncepce výstavby dálnic a rychlostních komunikací, schválená vládou v roce 1993 a každoročně aktualizovaná, dozná nyní zásadních změn. Původní datum dokončení dálniční sítě České republiky z roku 2005 se přesunulo o dva roky.

Sešli se veteráni RAF

Pět desítek československých válečných letců, kteří v období druhé světové války sloužili jako stíhači a bombardovací piloti v britském královském letectvu (RAF), se v Jindřichově Hradci zúčastnili již čtvrtého Setkání čs. válečných letců veteránů. Na místním letišti se zúčastnili leteckého dne, nad nímž převzal záštitu ministr zahraničí Josef Zieleniec.

Pocta prof. Jiřímu Horákovu

Předsednictvo Masarykova demokratického hnutí rozhodlo udělit za věrnost myšlenkovému odkazu T. G. Masaryka Čestnou medaili Tomáše Garrigue Masaryka, jejíž prvním nositelem je prezident republiky Václav Havel. Prof. dr. Jiřímu Horákovu, bývalému předsedovi ČSSD. Vyznamenání mu bylo slavnostně předáno v Praze u příležitosti 60. výročí Masarykova úmrtí.

STRUČNĚ

Rozhovory o přistoupení ČR k NATO by měly začít v druhé polovině září. Jednací tým ČR povede náměstek ministra zahraničí Karel Kovanda. ★ Dne 3. září začala první schůzce poslanecké sněmovny ČR po prázdninách. ★ Nynější zastupitelskou misi ČR tvoří 87 velvyslanectví. 19 generálních konzulátů a pět stálých misí, tedy celkem 111 úřadů. ★ Na Letišti v Kamenici nad Círochou v okrese Humenné na východním Slovensku smrtelně havaroval na lehkém kluzáku typu Ultra 22letý český pilot. ★ Sedemnáctiletá Natalia Kacinová se stala prvou držitelkou titulu Queen of Slovakia. ★ Děkovnou bohoslužbou vzpomnělo město Brno vítěznou obranu před Švédem, která začala 15. srpna 1645. ★ Olomouckou oblast postihla neúnosná záplava komárů, na jejichž hubení bude použito leteckých postřiků. ★ Dálniční nálepka, která opravňuje řidiče v ČR k použití silniční sítě, stojí ročně 450 Kč. ★ V Praze skončila týdenní porada českých diplomatů a vedoucích zastupitelských úřadů a stálých misí ČR v zahraničí. ★ Po Bratislavě a Banské Bystrici otvoril Baťa v SR tretí predajnú obuv v Košiciach. ★ Na úpravu senátní budovy bylo vydáno 40 milionů korun, podle Nejvyššího kontrolního úřadu práce však nebyla provedena. ★ Prezident V. Havel navštívil v září Libanon, Jordánské království a Izrael. ★ Do Bosny odletěla posila dvaadvacířetiletých českých vojáků, jako součást kontingentu mezinárodních stabilizačních sil SFOR. ★ ČR se bude ucházet o světovou abilympiádu v roce 2000. ★ Po změnách, které přijdou do českých škol, odejde až 12.000 učitelů. ★ Průměrná měsíční hrubá mzda v ČR činila 11.026 Kč. ★ K dohodě o prodeji značky Bud mezi vládou ČR a americké společnosti Anheuser Busch zatím nedošlo. ★ Přesunutí výroby šicích strojů do Běloruska připravuje příští rok

společnost Lada a.s. Soběslav. ★ Ministři ČR se shodli na vyrovnaném rozpočtu na příští rok. ★ Prezidenta Havla ve volbách podpoří koalice i opoziční sociální demokracie. ★ Vývoz uhlí a koksů z ČR poklesl za prvních sedm měsíců o 14,4 procenta. ★ Mladoboleslavská automobilka Škoda zvýšila prodej v tuzemsku i v zahraničí o 24 procent. ★ Společnost Škoda Praha koupila v oblasti Nitry plynové pole, na kterém bude stávat vlastní elektrárnu. ★ Automobilka General Motors uvažuje o investici v ČR. ★ Hlohovecká městská televize získala od Informačního servisu USA grant vo výšce 10 tisíc dolarů. ★ Novým mluvčím české vlády se stane Tomáš Chalupa, bývalý zástupce šéfredaktora *Denního Telegraphu*. ★ Plzeňská Škodovka skončila loni se ztrátou 2,21 miliardy Kč. ★ Slovensko povolilo dovoz vepřových masových výrobků z ČR. ★ Rychlost jízdy v českých obcích se od 1. října snižuje na 50 km/hod na dálnici se naopak zvyšuje na 130 km/hod. ★ Již déle než dva týdny zvedají potápěči parník Labe ve smíchovském přístavu, který se z neznámých důvodů potopil. ★ Úroda vinné révy na Moravě bude letos téměř poloviční v důsledku zimních mrazů. ★ Sedm prvňáčků zahájilo v Praze školní docházku v první židovské škole v republice. ★ Důvod ropu z EU do ČR stoupl za sedm měsíců o 50,9 procenta. ★ Od 1. září platí dohoda o uznávání certifikátů mezi ČR a SR. ★ Nejvyšší kontrolní úřad ČR začne v nejbližší době kontrolovat, jak se nakládá se státními penězi, které vláda vylčela na odstraňování povodňových škod. ★ Pražská hlavní pošta v Jindřichské ulici se modernizuje a v průběhu dvou let se promění v nejmmodernější poštovní úřad v ČR. ★ Míra nezaměstnanosti v České republice k 31. srpna dosáhla 4,5 procent. ★ Na jedné obyvatel SR připadá spotřeba 100 litrů piva.

Malý dopis z Prahy

TADY KONČÍ SVĚT

Asi je to vlastenecké navštívit pramen Vltavy — zvlášť proto, že čtyřicet let se k němu nesmělo. A tak jsme se tam před týdnem při cestě po Šumavě také vypravili. Když jsme po příjemné pěši túře dorazili na místo, už tam odpočívalo několik desítek zjevně spokojených výletníků. Pramen tryskal mezi velkými kameny v kruhové jámě a každých pár vteřin zabublal. Nám se to ze začátku taky líbilo, ale pak můj manžel, přírodovědec, začal kroutit hlavou a za chvíli dospěl k názoru, že „pramen" je umělé nakaširovaný a že je tam nějakou trubíčkou nassávaný vzduch, aby neminerální Vltava minerálně bublala. Večer nám naše podezření potvrdil hajný v Kvildě, který s despektem prohlásil, že „turisté jsou blbí".

Falešný pramen byl našťáště jen malou vadou na krásě, národní park Šumava, zřízený v březnu 1991, na nás jinak udělal vynikající dojem — je to tam všechno jako vymalované, čisté potoky, uklizený les a citlivé uspořádání, a tak jsem si říkala, jak to desetiletí lidské nepřítomnosti přírodě prospělo. Ted' tam je docela nával, hodně návštěvníků jezdí na horských kolech, ale všem jsou ukázaní a nepovykují. I odpadků je minimálně. Moc se mi líbily dřevěné panely s vysvětlivkami o přírodních či historických zajímavostech, na nichž uprostřed neutrálního strohého textu občas zaznívá poetická nota.

Někdy jsem narazila na rovný široký prúsek lesem, kudy vedla železná opona a projížděla na džípech bděli komunističtí pohraničníci. Dnes už to vypadá mírumilovně, ale stejně mě pokaždé zamrazilo. Co když zrovna stojím na místě, kde někdo dohnal? Úřad pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu má materiály o třech stovkách „likvidací" na hranicích, a přitom zdejší justice stále není schopna nikoho odsoudit. Proč jenom je české vypořádávání se s minulostí tak bezzubé?

Vylet jsme zakončili v půvabném Českém Krumlově, který mi uvil v paměti z konce padesátých let jako osušené staré městečko s páchnoucí řekou. Ted' je to rušná turistická křižovatka, plná hospůdek a penzionů, s křišťálovou průzračnou Vltavou a s desítkami nových omítnutých renesančních a barokních domů. A taky má Krumlov moudrou místní správu. Ta zavedla řadu programů vstřícných vůči Romům a přestože je ve městě četná romská menšina, nedošlo tam od pádu komunismu k jednému rasistickému střetu. Naštěstí není Krumlov jediný: už první den našeho výletu mě potěšilo odpoledne u Otavy pod hradem Rabí, kde jsme přes hodinu pozorovali asi desetiletou mládež ze stanovového tábora, která řádila na nalukovacích člunech (ty jsou velice oblíbené a říká se jim „rafty", přičemž se to vyslovuje česky, s tvrdým „r" a krátkým „a"). Skoro polovina dětí byli Romové, ale nikomu to nevadilo a vláda mezi nimi veselé pohoda. Tyhle děti budou určité vůči rasismu odolné.

Zdravím a přeju hezký začátek podzimní sezóny. JIŘINA RYBAČKOVÁ

Nezávislé **Americké Listy** vychází jednou za čtrnáct dní. Šéfredaktor: Petr Bisek. Vydává Typrints Company, 26 Gruber Drive, Glen Cove, New York 11542, USA, tel. 516/674-9438, fax 516/671-3147, e-mail: americke-listy@worldnet.att.net. Redakce nezodpovídá za přesnost podepsaných článků a nemusí se ztotožňovat s jejich obsahem. Rukopisy se nevracejí, pokud autor nepřiloží oznamovanou obálku se zpětnou adresou. Veškerá práva vyhrazena. Copyright © Typrints Company. Žádný vytištěný materiál, ani jeho část, nesmí být otištěn bez svolení redakce. Příští číslo vyjde 26. září 1997. Uzávěrka je 19. září.

The independent **Americké Listy** is published bi-weekly. Editor-in-chief Peter M. Bisek. Published by Typrints Company, 26 Gruber Drive, Glen Cove, NY 11542, USA, tel. 516/674-9438, fax 516/671-3147, e-mail: americke-listy@worldnet.att.net. Publisher is not responsible for accuracy and content of signed articles. Furthermore, publisher might not agree with the content of signed articles. Manuscripts are not returned unless accompanied by stamped, self-addressed envelope. All rights reserved. Copyright © Typrints Co. No material may be reprinted without a permission. Next issue due Sept. 25, deadline Sept. 19.

MOJMÍR POVOLNÝ

Pohled z Moravy

Luhačovice '97

Věci nejsou v pořádku mezi Českou republikou a Slovenskem. Místo slibovaných a plánovaných nadstandardních vztahů z doby, kdy se rozdělvali společný stát, vztahy mezi oběma nástupnickými republikami na konci léta 1997 jsou na vládní úrovni horší, než jejich vztahy s kteroukoli jinou sousední zemí ve střední Evropě. Zůstávají nerozřešené staré vzájemné majetkové nároky, ale zdá se, že nikdo již o nějaké řešení ani neusiluje. Styk mezi vládními představiteli již dlouhou dobu neexistuje.

Česká republika má jiné starosti než Slovensko: jak se vypořádat s hospodářským otřesem ze začátku roku a s jeho politickým odezvou jak ve vládní koalici, tak v ošizlivě sociálně demokratické opozici: jak vzkřísit k normálnímu životu jednu třetinu země zdevastovanou červenými povodněmi; a jak se připravit na těžká jednání o vstupu českého státu do Evropské unie a do NATO.

Slovenská vláda utrpěla během léta dvojnásobnou, byť i očekávanou ránu: nejenže bylo Slovensko vynecháno z první vlny kandidátů na členství v NATO, nýbrž nefiguruje ani v příští vlně; a jeho kandidatura do Evropské unie zůstává na pochybách pokud nedojde na Slovensku k rychlé a radikální nápravě správy veřejných věcí.

Před rozdělením Československa si slovenští odpůrci společného státu s Čechy stěžovali na členství, že před světovou veřejností kreslí negativní obraz Slovenska. Vše mělo být napraveno jeho osamostatněním, kdy se svrchované Slovensko ujme samo svého obrazu. Dopadlo to jinak. A tak takřka pět let po vyhlášení druhé slovenské samostatnosti se Vladimír Mečiar na konci srpna vrátil tam, kde vše mělo skončit 1. ledna 1993. „Nepřítel“ jeho Slovenska byli a jsou Češi. Havel a spol. pryč již za federace plánovali pro Slováky sběrné tábory na Moravu a měli v úmyslu odsunout Romy z českých zemí na Slovensko. Nyní za poslední čtyři měsíce vyšlo podle Mečiara v českém tisku „327 protislovenských článků“, které poškozují zájmy Slovenska.

Zkušenost s českým tiskem je jiná. Zpráv o Slovensku v něm není dostatek a když už o Slovensku píše, přináší jen záporny o tom, co se tam děje. Naproti tomu promečiarovská Slovenská republika vede proti České republice soustavnou kampaň. Mečiarovi také asi ušlo, že premiér Václav Klaus se na poslední schůzce s polským a maďarským ministerským předsedou v Krakově veřejně postavil za to, aby Slovensko bylo co nejdříve přizváno ke vstupu do NATO.

V této atmosféře poměrně pasivity

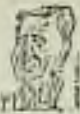
pražské vlády a obnovené protičeské agresivity Mečiarovy není snadné usilovat o záchranu a prohloubení vzájemnosti Čechů a Slováků. Přesto se o ně hodně stará mnoho lidí na obou stranách nové hranice, která je osudově rozdělila. Jedním z jejich sdružení je Česko-slovenský výbor. Tento Výbor vidí své poslání v podobě vzájemnosti, světynosti a demokratické integrace Čechů a Slováků v celoevropském uspořádání. Uznává historický fakt rozdělení společného státu, ale hlásí se k tradici česko-slovenských vztahů před 28. říjnem 1918 a o všem k tradici Československé republiky.

Vznikl po rozdělení Československa v roce 1993 a navázal ve své činnosti na tradici česko-slovenských Luhačovických setkání datujících se od doby před první světovou válkou. Od roku 1993 se sešel v Luhačovicích již potřetí na konci srpna. Tématem letošní konference bylo „Českoslovenství – středoevropská evropská panství“. O tomto širokém záběru otázek, které hýbou zangažovaným slovenským a českým veřejným míněním, debatovalo přes šedesát účastníků v několika sekcích a plenárních zasedáních. Některé příspěvky k debatě se vymykaly hlavnímu tématu a byly různorodé kvality, některé byly příliš obecné a jiné historizující. Nakonec se ale slévaly ve společný závěr: na každém poli a na každém kroku je třeba překonávat hranici, kterou mezi Čechy a Slováky položilo rozdělení jejich společného státu.

Kontraverzi vyvolaly rozdílné postoje mezi některými účastníky k integraci do EU a do NATO, které aspoň na české straně odrážely současný stav českého veřejného mínění, jak se projevuje v jeho různých výzkumech. Řešení rozdílů v dnešním postavení České republiky a Slovenska vůči těmto dvěma organizacím neleží ovšem v tom, že by Češi měli odmítnout vstoupit do nich, dokud nebude přijato také Slovensko, protože by bez Slovenska tak podpořili nějaké nové velmocenské rozdělení evropského kontinentu. Naopak řešení leží v tom, že Česká republika bude ze svého dočasné výhodnějšího postavení podporovat slovenskou kandidaturu, aby nebyla odsunuta do historického neznáma a Slovensko na periferii integrovaného evropského a euroatlantického mezinárodního systému.

Slovensku však cestu do tohoto systému nikdo nevydláždí a dveře neotevře, dokud ti, kdo mu vládnou, nesplní podmínky, na nichž jsou EU a NATO postaveny a jejichž splnění od všech kandidátů právem vyžadují.

30. srpna 1997

Co tomu říká Havel?

Prezident Václav Havel považuje za velmi sympatické, že se jeho žena Dagmar nedávno zmínila o nutnosti zákonného stanovení minimálních možností první dány státu. Není podle něj sebemenší důvod, proč by v zákoně o Kanceláři prezidenta republiky nemohla být „novelka obsahující tři věty“. Mediální i politickou aferu kolem požadavku své ženy považuje za nesrozumitelnou a nechápe, proč vznikla. Vyjádřil uspokojení nad tím, že se jeho žena negativních reakcí vůbec nelekla a dál o problému mluví.

Havel si není zcela jist svou kandidaturou v příštích prezidentských volbách. V pořadu ČT řekl, že ji zváží, pokud zájem o jeho osobu projeví čtyři parlamentní strany, které až dosud dávaly najevo, že by jej jako prezidenta chtěly. Kandidovat však nechce, pokud by výrazně klesla jeho popularita.

Havel cítí odpovědnost k dílu svých předků, a proto přijal v restituci majetek, jenž byl jeho rodině minulým režimem zabaven.

Havla vůbec netrápí, že odchod některých českých Romů do Kanady poškodil mezinárodní pověst ČR. „Myslím si naopak, že nám to může pomoci, že se zamyslíme sami nad sebou. Tato vláda není rasistická,“ řekl Havel, podle něhož ani zákony v České republice nejsou rasistické, ale ve společnosti drírají náklady směřující k rasismu.

Havel by uvítal mezinárodní symposium architektů se zkušenostmi s povodněmi; tyto odborníci by se podle něj mohli setkat v Olomouci či v Kroměříži. Podotkl, že architekti, kteří znají takové situace z Holandska nebo z jiných zemí vědí, jak se dá stavět hezky, levně a smysluplně.

Za bilanční a závěrečný označil Havel svůj projev, který má v listopadu pronést před oběma komorami parlamentu; chce se v něm věnovat ekonomickým, společenským a kulturním tématům. Centrem svého vystoupení by Havel rád učinil zamýšlení nad původem současných problémů ČR i světa a jak jim čelit.

Zdravotní stav V. Havla

Celkový zdravotní stav prezidenta ČR Václava Havla je v současné době dobrý. Při posledním kontrolním vyšetření, kterému se prezident podrobil 24. srpna, lékaři nezjistili žádné známky nádorového onemocnění.

Znovu o zákonu o občanství

O pohledu Českého helsinského výboru (CHV) na aktuální problémy ČR v oblasti lidských práv, na něž poukazují ze zahraničí, jednal ve Washingtonu předseda výboru Martin Palouš. Palouš vedl jednání se zástupkyní helsinského kongresového výboru Erikou Schlagerovou krátce poté, co spolupředsedové výboru Alfonso D'Amato a Christopher Smith poslali otevřený dopis premiéru Václavu Klausovi a žádali v něm změnu zákona o občanství.

ČESKÝ PRÁVNÍK

Jakékoliv právní problémy v amerických státních a federálních úřadech a soudcích, kekoliv, včetně občanství, imigrace a legalizování. Advokátní pomoc v ČR a SR.

V. PECHOTA, Jr. Esq.

225 West 34th Street
18th Floor, Suite 1806
New York, NY, 10122

(212) 268-4969

Rozumíme česky i slovensky.

MÍSTO KOMENTÁŘE

Radka Kvačková

ÚSTAVNÍ SOUD A DOMY PO EMIGRANTECH

Ústavní soud už několikrát dokázal, že je povznesen nad právnícké klíčky, kterými se občas daří chránit spekulanty a strouhat mrkvičku okradeným. Jeho poslední usnesení tuto skutečnost potvrzuje. Podle něj by měl někdejší emigrant dostat zpátky svůj rodinný dům přesto, že jej tehdejší nabyvatelé mezitím převedli na dceru.

Šlo o klasický případ. Když se rodina začátkem osmdesátých let nevrátila z dovolené na Západě, jejich dům byl zapečetěn a prodán státu. I když podle zákona měli na jeho odkoupení přednostní právo příbuzní, nemovitost získali úplně cizí lidé. O důvodech se lze jen domyslet. Popravdě řečeno, někdy ani nemuselo jít o vyslovené exponáty komunistického režimu. Říkalo se přece, že není třeba být v partaji, stačí být v partě. Mezi slušnými lidmi se ale považovalo za nepatřičné kupovat od komunistického státu dům po emigrantech.

Soudy dosud zpravidla rozhodovaly tak, že komunisty zabavený majetek má vrátit jen ten, kdo jej přímo získal za výhodných podmínek. Další nabyvatel byl z obliga. Už není. A nebyl by, i kdyby nemovitost změnila majitele vícekrát.

Není pochyb, že části občanů se takové rozhodnutí nebude líbit. Těm je třeba připomenout, co nebylo v minulých týdnech dostatečně zdůrazněno. Když totiž Evropská komise nedávno kritizovala české soudnictví, připustila jednu výjimku. Byl jí právě Ústavní soud. Jeho nálezy zejména v otázkách národnostních a vlastnictví svědčí podle mezinárodních expertů o významné úloze Ústavního soudu při uplňování právního řádu.

A podle toho by mělo vždycky platit totéž, co podle zdravého rozumu. Že totiž ukradené zůstává ukradeným bez ohledu na čas a počet dalších majitelů. LA

Romský exodus z ČR a SR pokračuje

Ačkoliv Romové na východním Slovensku neměli šanci zachytit reportáž TV Nova o životě českých emigrantů v Kanadě, informace o dobrém životě, které tam na Romy čeká, se jim donesla rychlostí blesku. Kanadomanie však na Slovensku nenabyla takových rozměrů jako nedávna vlna zájmu Romů o vystěhování do Velké Británie. Před několika týdny to totiž byly právě desítky Romů, kdo se nejvíce podíleli na tržbách kanceláří leteckých společností z prodeje letenek na britské ostrovy.

Z Francie připlouvá denně do Velké Británie 10 až 12 slovenských Romů. Během července zde požádalo o politický azyl 365 dospělých romských občanů ze SR a nespécifikované množství dětí. Za důvod útoku označují Romové fyzické útoky a napadání na Slovensku.

Některé britské listy již psaly o problémech majitelů penzionů a malých hotelů, kterým některé romské rodiny zdemolovaly zařízení

pokoju. Nejvíce Romů přichází do Doveru v jihovýchodní části země, kde je již situace kritická a nejsou vhodné žádné ubytovací kapacity na jejich umístění.

Neúspěch prvních romských obyvatel v Kanadě podle všeho asi odradí řadu dalších uchazečů. Romové svůj okamžitý návrat ale připisují neinformovanosti o postupu při získávání azylu v Kanadě. Zájem o exodus českých Romů částečně opadl i v kanadských médiích. V centru pozornosti jsou nyní především kroky české vlády při řešení celého problému.

HLEDÁME SVĚDOMITOU ŽENU

na pomoc v domácnosti starší, chronicky nemocné paní. Ubytování v domě.

Volejte

(718) 793-4541

Health Spa and Tour Holidays

CZECH PANORAMA 7 Days, \$1507-1697

Prague, Gdansk, Český Krumlov, Telc, Brno, České Budějovice

Depart: Aug 8, Aug 29, Sept 19, Oct 10; Includes Airfare New York

SLOVAKIA IS CALLING YOU 5 Days, \$659-Air

Banská, Trenčín, Žilina, Lip. Mikuláš, Levoča, Kežmarok, Košice, Zvolen, a more!

CAPITALS ALONG THE DANUBE 5 Days

Bratislava, Budapest, Vienna \$794 plus Airfare

THE THREE CAPITALS 5 Days

Bratislava, Vienna, Prague \$810 plus Airfare

Wine Country, Folklore, Crafts, Music 2 Days, \$234 Air

Bratislava, Rača, Svätý Jur, Pezínok, Modra

ALL TOURS WITH ENGLISH-SPEAKING GUIDES. FIRST CLASS HOTEL, RATES ARE PER PERSON, SHARING DOUBLE ROOM, 2-MEALS DAILY

- Call for TATRA TRAVEL Bureau -

Remarkable Mineral Waters of Czech Republic, Slovakia

PIESTANY or KARLOVY VARY

2-Week Spa Holiday from \$1,934, with Airfare

Airfare New York or Newark, NJ, spa hotel transfers, hotel 1-A, sharing double room, full health spa treatment, 3-meals, tax

TATRA has YOUR Airline Ticket!

July - August		Roundtrip Plus Tax	
To:	From:	1-3 Month	One-Way
Prague-Bratislava-Košice	Newark, NJ	745/705	545
To: Vienna	From: JFK, NY	740	464
To: Košice	From: JFK, NY	850	530
September - October		Roundtrip Plus Tax	
To:	From:	1-3 Month	One-Way
Prague-Bratislava-Košice	Newark, NJ	605/615	465
To: Vienna	From: JFK, NY	623	494
To: Košice	From: JFK, NY	655	513
- Your Visitor to USA -		One Month	Open Return
from Prague/Bratislava/Košice	To: Newark, NJ	790	705
		605	July/August
			Sept/October

TATRA TRAVEL BUREAU, INC.

Since 1932 ...TATRA to be Sure!

212 East 51st Street

New York, New York 10022

(212) 486-0533

(800) 321-2999

Budou regulovány taxíky?

Mnozí taxikáři v Praze souhlasí se záměrem primátora Jana Koukala opět zavést maximální ceny pro taxi-sluzhu. Ty vloni v říjnu městská rada zrušila a taxikáři během necelého roku ceny postupně zvýšili, většinou však nechtějí více než dvacet korun za km. Avšak zakazník se může zvláště v centru Prahy setkat s řidiči, kteří požadují i dva tisíce korun za km.

Primátor města Prahy Koukal uvedl, že strop pro částku za km jízdy by byl dvacet pět korun. Ministr obchodu a průmyslu Karel Kůhnl připravuje materiál o taxislužbě, který by měl např. obsahovat požadavek na zavedení licence pro každého řidiče taxi. V současné době totiž může jezdit taxikář bez jakéhokoliv oprávnění jako zaměstnanec některé z firem nebo i své manželky.

MOLDAU PRODUCTIONS

se sídlem v Kalifornii,

připravuje natáčení hraného rodinného filmu na motivy „Rusalky“. Natáčení se plánuje na jaro 1998 v České republice s vysoce profesionálním hollywoodským obsazením a Česko-americkým štábem.

MOLDAU PRODS. hledá investory pro uskutečnění tohoto krásného příběhu. Vysoký finanční obrát.

Tel (909) 481-2248 • Fax (909) 484-6684

Je to až k nevěře

MILOSLAV RECHCIGL, ml. pro Americké Listy

Podle rakouské statistiky žilo v Čechách v době hromadného stěhování Čechů do Ameriky mezi 1000 obyvateli 980 katolíků, 22 evangelíků, 16 židů a méně než jedno procento bez vyznání. Po příchodu do Ameriky však statistika vypadala zcela jinak. Kdybychom vzali za příklad české obyvatelstvo v New Yorku, našli bychom tam podle Tomáše Čapky mezi 1000 obyvateli 254 katolíků, 110 protestantů, 156 židů a 620 osob bez vyznání. Tento číslík by odpovídala statistika z roku 1918, podle níž katolické podpůrné spolky měli 32.908 úřd (členů), v porovnání s 133.182 údy v nekatolických spolecích.

Že se američtí Češi hromadně odkatolizovali je nesporné. Všeobecně vážený katolický historik páter František Dvorník to charakterizoval těmito slovy: „Většina českých přistěhovalců si sebou přinesla z rodné vlasti antipatii vůči katolické církvi, která se rozšířila po Čechách v druhé polovině 19. století a mnozí z nich dávali přednost svobodomyšlnosti, která končila úplnou lhostejností a protiklerikálním postojem.“

Podstatu náboženského liberalismu mezi americkými Čechy vystihl dobře Tomáš G. Masaryk, když napsal: „Je to svobodomyšlnost z Čech přinesena na volnou půdu americkou; ovšem svobodomyšlnost radikálnější z let 50. a 60. Je to svobodomyšlnost lidí, kteří zažili revoluci roku 1848, svobodomyšlnost nejen Havlíčková, ale také tehdejšího dra. Riegra a pak také mladších, Sabiny, Sladkovského, potom Baráka... Kdežto svobodomyšlnost v Čechách záhy přestávala na liberálních frázích a netečně katolicismu, svobodomyšlní v Americe přesvědčení své provedli důsledněji a prakticky, zanechali katolicismu...“

PŘÍČINY ODKATOLIZOVÁNÍ

Otázka je, jak k tomu odkatolizování a liberalismu vlastně došlo? Argument, že to byl následek rozdílných poměrů amerického prostředí, by asi těžko obstál, neboť by mu odporovaly zkušenosti s Poláky, kteří po příchodu do Ameriky si svůj katolicismus ponechali zcela bez újm. Totéž se dá nepochybně říci i o Slovácích. Neobstalo by též tvrzení, že se Češi vzdávali kostelům z důvodů úspornosti, aby nemušili finančně podporovat kněze, neboť by to nevysvětlilo přidávání se k nekatolickým denotinacím. Vysvětlit to materialistickým smyslením českých usedlíků, jak to činil Habenič, je též naprosto nepřijatelné. Svalováním viny na ošizení chování některých kněží se dá též těžko uvěřit, neboť většina katolických kněží v Americe byla obdivována pro jejich toleranci a obětavost.

Odpověď na to budeme muset hledat v české minulosti a do jisté míry i v charakteru českého člověka. Málomocný národ věnoval náboženské otázce větší pozornost nežli Češi a málomocný národ utrpěl z náboženských příčin více než Češi. S touto holou skutečností může stěží někdo argumentovat, bez ohledu na to, zdali jde o věroci či agnostika.

Česká historie je přímo prolnta myšlenkami duchovních myslitelů a zavedení a udržování morálních hodnot, jakou i náprava očitých přestupků pachaných některými představiteli organizované církve.

Mnohé z myšlenek a názorů českých myslitelů po staletí ovlivňovaly vývoj západní teologie a filozofie a evropské civilizace vůbec. Čeští duchovní myslitelé byli ochotni za svými názory nebojácni stát do všech důsledků. Mučednická smrt sv. Václava, Jana Husa a Jana Nepomuckého se dodnes symbolicky připomíná jako příklady odvahy proti bezpráví, i za cenu vlastních životů. Jejich stoupenci byli ochotni obha-

tovat názory svých učitelů a mnozí z nich ztratili životy na bojišti s nepřátelskými vojsky. Hrdinství poloslepého českého válečníka Jana Žižky z Trocnova a tragický odchod učitele národů a Jana Amose Komenského do vyhnanství imponovalo imaginaci každého z Čechů bez ohledu na jeho náboženské cítění.

NÁBOŽENSTVÍ OD HABSBUKŮ

Byly to též náboženské důvody, které vedly k největší tragédii českého národa, porážce českých stavů na Bílé Hoře. Krutí Habsburkové se

pomstili rebelantským Čechům inscenováním úplné veřejné popravy nejvyšších představitelů české šlechty, aby odstranili český národ před jakýmkoli dalším odporem. Poprava sedmadvaceti českých pánů na Staroměstském náměstí byla pouze počátek hrůzovlád, kterou vítězní Habsburkové zavedli do království Českého.

Abyste zastavili činnost a vliv českých „heretiků a zpronevěřenců“, byli Habsburkové připraveni provést naprosto vše. Kromě potupných veřejných poprav byli provinilci zlařováni, mučeni, vyháněni za hranice státu a jejich majetek konfiskován. Zemská práva Čech byla porušena kontrolou centralismem a česká národnost byla takřka vymazána důslednou germanizací. Poslední zbytky českého reformního hnutí byly vykořisťovány katolickým absolutismem. Obyvatelstvo českých zemí bylo zredukováno na polovinu, jedna třetina přídy zůstala neobdělána a celá země podlehla chudobě a hladu. Habsburkové raději zanechali české země v dezolátní stavu, než aby ji obývali „heretici“.

ANTI-KLERIKALISMUS V USA

Tato nebláhá situace, trávající po dobu tří staletí, zanechala přirozeně v mysli a duši českého člověka hluboké rány, které se jen tak snadno nezacejí. Zde totiž nešlo jen o náboženské přesvědčení, ale i potupu národnosti, na níž se vědomě zúčastnila katolická církev.

V tomto smyslu odkatolizování českých přistěhovalců v Americe, liberalismus končící v antiklerikalismu byl zcela přirozeným důsledkem historického vývoje. Ideový českým vědcům svobodomyšlnosti v Americe nešlo jistě o nějakou pomstu vůči katolické církvi, ale spíše byli motivováni čistými osobními ideologickými přesvědčeními ve snaze o lepší osud českého člověka.

Prvním českým hlasatelem náboženského liberalismu a racionalismu v Americe byl bez pochyby Vojta Náprstek, který od roku 1852 vydával v Milwaukee týdeník *Milwaukee Flug-Blätter*. List redigoval v duchu protiklerikálního a ačkoliv byl psán německy, Češi jej hltavě četli. Náprstek se ideologicky kryl s názory Havlíčkovými, s tím rozdílem, že v Americe si mohl troufat psát otevřeněji než mohl v Rakousku Havlíček. V této tradici pokračovala do jisté míry i *Slavie*, vydávaná Karlem Jonášem.

Abyste utišil ultraliberalní čtenáře, Jonáš se rozhodl s Aloisem Křečkem založit r. 1867 nový týdeník *Pokrok*. Za redakce Josefa Pastora, došlo k urputným srážkám mezi nimi a stejně neústupnými faráři, kteří z kazatelny burcovali proti svobodomyšlným nezabobům. Když ho pak v redakci vystřídal J. B. Zdráček, situace se ještě přitížila. Nešikovností redaktora došlo k soudní

při s farářem Vilémem Repisem, která zanechala hluboké stopy v řadách českoamerické komunity.

SVOBODOMYSLNÍ

Svobodomyšlní se začali organizovat kolem r. 1870. Dne 5. října toho roku vyzval redaktor F. B. Zdráček v *Pokroku*, „všecky horlivé pro pravdu i volnost v celé Americe, aby v den velikého pádu naší volnosti i občanské, na den 8. listopadu sešli se a založili Jednotu, která by národu našemu dopomohla ku bývalé svobodě a cti.“ Podle Klácela vznik Jednoty byl dán již 21. dubnem 1870, kdy v *Slovanech Amerikánském* on sám vydal k svobodářům za tím účelem prohlášení. „To byl první puk Jednoty, její první obživliv kořen pod zemí.“ Jednota byla skutečně v roce 1870 založena a ke stanovenému dni, 8. listopadu, v pamětní den tragické porážky Čechů na Bílé Hoře, se přihlásilo 23 obcí se 250 členy.

Výdatnou pomoc získali stoupenci racionalismu, když roku 1875 v Chicagu Zdráček spolu s Augustem Geringem založili deník *Svornost*. Za dva roky později se k tomuto vlivnému deníku připojila v podobném duchu *Snajdrova Dennice Novověku*. Při jejím základání oznámil vydavatel F. Kořízek čtenářstvu: „Založil jsem s panem Snajdrem *Dennici Novověku*, orgán radikálů a svobodomyšlných vůbec a myslím, že vykonám jsem povinnost, již ukládalo mně svědomí moje.“ Václav Snajdr působil v redakci *Dennice Novověku* nepřetržitě třiatřicet let a Zdráček u *Spornosti* celých pětadvacet let. Čtenářstvo a vliv obou novin zdaleka přesahovaly hranice města. Po dobu, pokud si ČSPS neporadili svůj vlastní list, *Dennice Novověku* byla jejím úředním orgánem, jakož i orgánem ženského podpůrného spolku Jednoty českých Dam, což nepochybně přispělo ještě k většímu vlivu svobodomyšlných.

Uvažíme-li, kolik českých novin podporovalo svobodomyšlnou myšlenku, počínaje Náprstkovým listem *Milwaukee Flug-Blätter* po *Pastorův Pokrok*, Klácelův *Hlas Jednoty svobodomyšlných*, Čapkův *Dělník*, Zdráčekův *Svornost*, Bittnerova *Soška* a *Iskřiv Vesmír*, jejich vliv musel být opravdu veliký. Kromě časopisů k propagaci též přispívala knižní a pamfletová literatura, tj. humoristické bible o stvoření světa, Ingersollovy přednášky, Paineův *Věk rozumu*, Strassův *Život Ježíše*, kratochvilný životopis svatého Antonína, díla Voltaira, Buechnerova, Haussaurkova a Volneyova.

ROZDĚLENÍ NA DVA TÁBORY

Je ovšem věčná škoda, že boj mezi svobodomyšlnými na jedné straně a katolíky na straně druhé šel tak daleko. Situace byla tak vyhrocená, že celá českoamerická komunita byla polarizována ve dva tábory a většina českého obyvatelstva se musila rozhodnout pro tu či onu stranu.

Kdo ví, jak daleko by tyto konfrontace šly, kdyby se neobjevila na obzoru první světová válka a tím i příležitost pro osvobození českého národa z rakouského jarma. Situace vedla k tomu, aby si konečně svobodomyšlní a katolíci odpustili, podali ruce a spojenými silami pracovali na osvobození národa.

Na ukončení bych rád řekl pár slov o charakterizaci českého člověka. Kategoricky odmítám stereotypní názor, přicházející hlavně od nepřátelských smýšlejších lidí, že Češi jsou lidé nepolebitelní, antiklerikální, „do kosti prožraní nevěrou“, lidé bez emocí a bez citu. Češi jsou pravý opak! Většina Čechů jsou lidé idealističtí, hloubaví a hluboce nábožensky založení, i když třeba do kostela nechodí. Touha po svobodě, po spravedlnosti, po pravdě, humanita a morálka jsou pravými kořeny českého charakteru a nedělitelnou částí českých historických tradic, které po staletí udržovaly český národ při životě. Díky těmto tradicím český národ žije dál...!

O Slovensku zo Slovenska

Povodňové škody v pôdohospodárstve SR sa odhadujú na 1.342 miliardy Sk. na majetku občanov výše dve miliardy Sk. Podľa odborníkov bola júlová povodeň na Slovensku absolútne nepredvídateľná.

Parlamentní zástupcia vládnej koalície sa opakovane odmietli zúčastniť na schôdzi Národnej rady, ktorej jediným bodom malo byť odporúčanie Ústavného súdu SR o navrátení poslancského mandátu Františkovi Gauliederovi. Toho koalíční poslanci pozbyvali mandát proti jeho vôli ešte v decembri minulého roku. Predseda parlamentu Ivan Gašparovič (HZDS) spôsobom vedenia schôdze priamo podporil túto nezvyčajnú obstrukciu a rokovanie odložil na neurčito.

Od prijatia základného zákona Slovenskej republiky — Ústavy SR — uplynulo päť rokov. Prezident SR Michal Kováč na slavnostnej schôdzi parlamentu zdôraznil, že „všetci spoločne musíme vynakladat“ maximálne úsilie, aby sme sa nestali krajinou sice s demokratickou ústavou, ale bez demokratickej ústavnosti“. Pripomenul aj, že EU a NATO očakávajú rešpektovanie rozhodnutí Ústavného súdu vo veci mandátu Františka Gauliedera.

Vo vedení Kresťanskodemokratickeho hnutia došlo k otvorenej konfrontácii dvoch táborov Černo-

gursko-Mikloškovského a Šimkovsko-Dzurindovského. O víťazovi má rozhodnúť novemberový snem hnutia. Podpredseda KDH Mikuláš Dzurinda, ctižiadostlivý a populistický politik, o ktorom sa niekedy hovorí aj ako o „malom Mečiarovi“, si na kreslo predsedu robil záľusk už na vlaňajšom sneme, ale neuspel. Oproti J. Černogurskému, ktorý je zastáncom konzervatívnej kresťanskej politiky, M. Dzurinda presadzuje liberálnejšiu „ľudovú“ politiku.

Opozíčný blok Slovenská demokratická koalícia vyhlásila dne 1. septembra v Martine na historickom Memorandovom námestí spoločné memorandum SDK. Podpisali ho všetci piati predsedovia (KDH, DU, SDSS, DS a SZS) a zaviazali sa nim obnoviť, na Slovensku princípy demokratickeho štátu s fungujúcou trhovou ekonomikou a silnými sociálnymi i občianskymi istotami.

Koalíční poslanci opätovne schválili prezidentom vrátený zákon o mzdovej regulácii, ktorý je v rozpore s princípmi trhovej ekonomiky. Odborári nevyklúčujú ako výraz nesúhlasu ani generálny štrajk a iné nátlakové akcie.

Na pozvanie SNS má 18. septembra navštíviť Slovenskú republiku francúzsky nacionalista a extrémista Jean Marie Le Pen. Očakávajú sa protestné akcie demokratov.

Z kultúrneho sveta

Ministerstvo kultúry ČR hodlá od prístupného roku rozšíriť grantové okruhy, ktoré by podporovali vydávanie českých literatúr v zahraničí. Grantový systém zahŕňa celou oblasť beletrie, ale také literatúru faktú a vedeckou literatúru s dôrazom na súčasnú dila. O dotaci môže požiadať zahraniční vydavateľ, grant však bude poskytnutý pouze na krytí nákladu na preklad.

Programový zjednotiteľ Českého rozhlasu (ČRo) a Slovenského rozhlasu (SRo) Josef Havel a Vladimír Holán podpísali v Bratislave zmluvu o vzájomnej spolupráci a výmene programů. Jde o prvú takovú oficiálnu dohodu po rozdelení Československa a úplným osamostatnením oboch rozhlasových stanic.

Festivalu ke 185. výročiu bitvy u Borodina, ktorý je súčasťou osláv 850. výročia založenia Moskvy, se od 4. do 11. září zúčastnili také zástupci z regiónu slavkovského bojišťa, dejšťa Napoleonov vitéznej bitvy vojsk tri cisárů.

Nového šefa činohry Národného divadla (ND) v Praze Josefa Kovalčuka uvedl do funkcie ministr kultúry Jaromír Tulič. Ke zmene došlo na návrh Rady ND po sedemdesiatom pôsobení Ivana Rajmonta s tým, že Kovalčuk bude v čele činohry do roku 2001. Šéfem opery ND byl jmenován Josef Prudek, šéfdirigentem orchestru opery ND Bohumil Kulinský.

S nezájmem se setkal nápad založiť v Praze slovenské gymnázium Milana Rasistava Štefánika. Pretože se nepodařilo naplnit prvú ročník, škola se tento rok neotevře.

Ani deštivé počasí neodradilo bezmála 3000 posluchačů od rozhodnutí zhlédnout MŠ Leonarda Bernsteina, její českou premiéru připravil na pódiu na nádvoří Pražského hradu mezinárodní soubor sestavený z více než 270 účinkujících. Představení nastudoval dirigent Caspar Richter z Rakouska.

Divadelní soubory z Vídně, Berlína, Hamburku, Mnichova, Curychu, Stuttgartu a Bratislavy přiveďte do Prahy od 12. do 30. září Pražský divadelní festival německého jazyka. Přehlídka zahájí premiéra Goethova Fausta v nastudování činohry Národního di-

vadla v Praze. Nad přehlídkou převzali záštitu prezident ČR, Rakouska, Německa a Švýcarska.

První z plánované série sedmi benefičních představení hry Augusta Strindberga *Královna Kristína* v různých českých a moravských městech se uskuteční v Plzni. Inscenaci, v ní hlavní roli ztvárnil prezidentova manželka Dagmar Havlová, uvede plzeňské Divadlo J. K. Tyla. Výteček bude věnován nadaci Vize 97 na pomoc oblastem postiženým povodněmi.

Na gala koncertu, uspořádaném na závěr konference Fórum 2000 vystoupil i americký herec Gregory Peck, který přiletěl z Los Angeles. Dále vystoupila Česká filharmonie a Kühnův smíšený sbor pod vedením Libora Peška, další herecké hvězdy Lynn Redgrave a James Earl Jones, špičkové američtí pěvci Barbara Hendrick, Camellia Johnson, Marvis Martin a Terry Cook. Také violoncellista Mischa Maisky, houslista Maxim Vengerov a klavírní virtuóz Ivan Moravec. Výteček koncertu bude věnován na povodňové konto Nadace Člověk v tísni.

Jednu ze sedmi hlavních cen udělovaných na závěr mezinárodního filmového festivalu v Montreálu získal snímek režiséra Juraje Jakubiska *Nejasná zpráva o konci světa*, který byl uveden v hlavní soutěži. V českých kinech měl Jakubiskův film premiéru 13. února, současně s ním vznikl šestidílný televizní seriál, který odvysílala televize Prima.

Mečiar opět viní ČR

Nejmenované „představitelé“ ČR, kteří jsou ve funkcích i v současnosti, viní slovenský premiér Vladimír Mečiar, že v letech 1990 až 1992 „vyrobili ze Slovenska fašizoidní prvek neschopný samostatného politického života“. Mečiar v televizní debatě připomněl incident z roku 1991, kdy byl na centrálním hratislavském náměstí v davu napaden tehdejší československý prezident Václav Havel. Podle Mečiara šlo o provokaci, „kde byl využit a zorganizován jistý prvek k tomu, aby se něco stalo“. Tvrdí dále, že podle jeho analýzy za období 40 dnů bylo v českém tisku publikováno až 327 protislovenských článků.

T. G. Masaryk a dnešek

ze strany 1

abychom si uvědomili, že demokracie a demokratická politika „se má v občanském životě jevit jako slušné chování, jako snášenlivost, jako schopnost diskutovat, a ne se hádat... Politicky myslit znamená myslet rozumně, počítat se skutečností... Počítat se skutečností znamená pohodlně a ledabytě přijímat, co doba a okolí nám podávají, nýbrž skutečnost rozumně a energicky posuzovat, kde a kdy je toho potřeba.“ Zajisté by uznal funkčnost politických stran, ale varoval by před přemítáním a výstřelky politického stranictví. I my se máme co obávat, aby nám ve světě politických stran nevznikly, jak říkal Masaryk, „dvě veleboce, Kocourkov a Hulatov“.

S otázkou demokracie je úzce spjata otázka samosprávy. Politika, cílová Masaryk, není jen hospodaření na velkém gruntě — na Hradě a ve Šrakově akademii. Politika je také hospodaření na menších gruntech — v krajích, okresech a obcích. Tam „si lidé zvyknou chodit politicky po zemi a ne v oblacích a naučí se měřit přístějí a spravedlivě své volené zástupce i tu takzvanou vysokou politiku“. K tomu je třeba dodat, že práce na těchto menších gruntech je nejlepší politickou školou pro každého, kdo aspiruje na práci na pražském velkém gruntě.

Nejpevnějším základem demokracie je občanská společnost. Svého času se u nás vedla debata, zda-li pro demokratický stát nestačí pouhá demokratická společnost, jakoby mezi demokratickou společností a občanskou společností byl nějaký rozdíl. Myslim, že za tímto sporem bylo něco jiného. Řečeno poněkud zjednodušeně a v nejpříkřejší formě, šlo o jde o spor mezi vyhraněným individualismem jako modelem společenského uspořádání, jehož aspektem je nevyhnutelně egoismus s tendencí soustředit se na materiální blaho jako životní cíl, a mezi společenským uspořádáním založeným „na dobrovolných organizacích, které by krystalizovaly a zveřejňovaly názory a zájmy, stimulovaly vzájemnou pomoc, zvyšovaly společenskou odpovědnost občanů a fungovaly jako škola občanství“. Jestliže se demokracie neobejde bez mravnosti občanstva a voličstva, pak právě občanská společnost se nabízí jako její dobrá učitelka.

Nikomu nemohlo uniknout, že tak jako osm let po 28. říjnu 1918, tak osm let po listopadu 1989 panuje v české společnosti jistá míra nespokojenosti a podrážděnosti. Masaryk by spolu s námi viděl, že osvobození z komunistické diktatury „svoju velikostí a ohromností na jistou dobu“ nás všechny uchvátilo, avšak že po „chvilu nadšení vyprchalo“ a že mnozí se vracejí ke staré mentalitě. A pátral by po příčinách této nespokojenosti. Musíme si přiznat, že i polistopadový slav společnosti a její „značné nedostatky si vyžadovaly velmi často práci koapnou a rozhodnutí rychlé. Dělaty se chyby“. Připomeňme však našim politikům, že s Masarykem věříme, že „chybami se i v politice učí“.

Nespokojenost ovšem nevznikla jen z důvodů politických, nýbrž i mravních. V této zemi v některých kruzích, zejména v hospodářských, zavládlo přesvědčení, že všechno, co není zákonem zakázáno, je dovoleno. Důsledkem této mentality byl chaos nekvalitního chování a korupčních afér, jimiž jsou všichni slušní lidé uraženi, a z toho důvodu ve svém mravním citění podráždění a se statem nespokojeni. Masaryk by i dnes řekl že „stát a jeho stroj sám na obrodu nestačí, ale... vláda, úřednictvo, poslanci a jejich strany mohou i v tomto oboru udelat mnoho“. Mohou jít příkladem ve svém etickém chování, protože jsou v celé společnosti nejviditelnější, ale nadto se musí postarat, aby v právním řádu byly zaplněny všechny díry, jimiž se dá uniknout postihu zákona.

Nespokojenost a podrážděnost v naší společnosti vyvolávají také jinou masarykovskou otázku. Dorostli jsme „ohromné politické uymoženosti“ listopadové revoluce? Máme svobodný stát, jsme zpátky „ve společnosti národů jako člen uzdravené, demokratické a pokrokové“, není daleko den, kdy se tato souňaležnost promění v členství v Evropské unii a Severoatlantické alianci. Tak jako první Československá republika, i Česká republika přinesla „tisícům a tisícům“ materiální, kulturní a společenské výhody, ale je pochopitelné, že „by mnozí chtěli ještě více, než dosáhli“, a že by chtěli více rychleji.

Naléhavým problémem pro Českou republiku je, jak nepřipustit, aby této nespokojenosti nebylo zneužitou politickým hysterikou a spekulancem, jak ji proměnil v tvořivou sílu a jak nespokojené připojit k lidem. „Kterí vidí stíny, ale přece nepodlehnu pesimismu a jednají důsledně, jako by jich nebylo, jdouce pevně za svým cílem. To jsou lidé pozitivní, kteří věří, že v člověku je také dobro, a podle toho se také zařadí“.

Když byl Masaryk v roce 1927 znovu zvolen prezidentem, ve svém poselství apeloval na politiky i občany takto: „Hlavní věcí je i v politice, jak to Komenský řekl, být „můžeme touhy“: v demokracii občané nesmí se udat hostejnosti v životě veřejném. Touha po politické tvořivosti, touha po pravém blahu nedá rozbujet svárům osobním, úzce stranickým a bojům malicherným; orlové nevidí mouch, jen netopýři.“

Tato slova znějí, jakoby platila nám, a budeme-li jich poslušni spolu s Ježíšovou radou citovanou Masarykem — „Kdo přiložil ruku svou k pluhu, nechť neohlíží se nazpět“ — otevřou této zemi a jejím dětem dveře do dobrého, šťastného a radostného času.

14. září 1997

Pět' rokov Ústavy...

ze strany 1

slová, které by měli počít' v prejavu prezidenta občania demokratického štátu. Ale môže byť štát bez dodržiavania ústavy demokratický?

Ústavu najokatejšie oslavovali príslušníci vládnej koalície, zloženej zo strán HZDS-RSS, SNS a ZRS, čiže subjektov, ktoré majú v 150-člennom parlamente 82 hlasov. Sú to teda tie strany, ktoré sú zodpovedné za schvaľovanie protišťavných zákonov, ktoré nedovolia vytvoriť v parlamente osobitný výbor na kontrolu tajnej služby, nedožadujú sa od vlády správy o plnení jej programového vyhlásenia, nechcú od ministrov, aby odpovedali na otázky poslancov... Sú to proste tie strany, ktoré dovoľia súčasnej vláde vládnúť tak, ako chce — hoci je to v rozpore s programom, za ktorý hlasovali, a hoci toto „uplatňovanie vlády“ nemá nič spoločného s demokratickými formami.

Výsmech „ústavnosti“ je o to krutejší, že len pár dní pred oslavami piateho výročia poslanci vládnej koalície otvorene prezentovali neochotu akceptovať rozhodnutie Ústavného súdu vo veci vrátenia mandátu Františkovi Gauliederovi. Do zahraničia tým vyslali jasný signál: krajinu, kde neplatí základný zákon, nemožno považovať za právny štát.

Predseda slovenskej vlády a najsilnejšieho subjektu — HZDS — Vladimír Mečiar však akceptuje rozhodnutia súdov len keď sú v súlade s jeho predstavami. Inak si presadí svoje — demokraciá, nedemokraciá, západ-nezápad, NATO neNATO. „Musím povedať, že poslanci NR SR sú viazaní len svojím svedomím a odporúčením Ústavného súdu ich neviaže.“ povedal predseda „demokratickej vlády“ v priamom televíznom prenose.

Klamal hneď dvakrát. Po prvé — keď tvrdil, že poslanci nie sú viazaní len vlastným svedomím — je totiž všeobecne známe a notársky potvrdené, že výše 50 poslancov HZDS muselo pred vstupom do parlamentu podpísať „biacou šek“ na päť miliónov korún a záväzok, že ak vystúpia z HZDS, vzdajú sa poslaneckého mandátu. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu je to v jednoznačnom rozpore s Ústavou, ktorá stanovuje, že mandát poslanca je slobodný a nie imperatívny. Keby sa na Slovensku uplatňovali zákony a nálezy Ústavného súdu, poslanci HZDS by okamžite stratili svoje mandáty.

Predseda vlády však už svojimi vyhláseniami nikoho neprekvapí a pravdepodobne už od neho nikto ani nič iného neočakával. Popri vzájomne si odporujúcich tvrdeniach o úsilí integrovat' sa do EÚ či NATO a praktických krokoch na naplnenie (či skor naplnenie) tohto úsilia sú premiérove klamstva už len potvrdením jeho jediného hlavného, programového vyhlásenia: a tým je larizérstvo. Farizejstvo ako základný prostriedok na udržanie si moci — za každú cenu, v rozpore s právom, demokraciou i ústavnosťou.

Z DOPISŮ NAŠÍ REDAKCI

DOPIS Z NEW HAMPSHIRE

Príspevok pana J. Procházky z Toronta v čísle AL z 19. června 1997 byl velmi účinný a informativní. Jelikož jezdím poměrně často do České republiky a do republiky Slovenské, chci též sdílet s vašimi čtenáři několik zkušeností, které jsem v poslední době nabyl.

1) Moje zkušenost s taxizáruží PROFI je též pozitivní. Použil jsem ji na cestu z Vinohrad na letiště v Ruzyňi a její sazba byla přiměřená. Výhodou je, že má dispečink a s ním je možno přesně dojednat sazbu předem. Daleko horší byl případ, kdy řidič od Betty Taxi vyčadoval 900 Kč od Wilsonova nádraží na letiště, neboť jsem byl v časové tísni (viz bod 2).

2) Cestující vlakem ze Slovenska do Prahy, který si podal zavazadlo, si ho musí vyzvednout na celnici. Já jsem si podal lyže jako zavazadlo v Žilině a poté jsem musel čekat na celnici na Wilsonově nádraží téměř dvě hodiny až se uniformovanému panu celníkovi, který se věnoval mladé slečně, uručí mi moje lyže vydat. Nic neplatilo, že mám let do zámoří a spechám. Atmosféra tam byla jako za bolševika: nekonečné čekání a zuřité byrokraty. Nakonec jsem musel „letět“ na letiště na poslední chvíli, což dalo možnost nepoctivému taxikovi využít situace.

3) V Bratislavě v tramvaji jsem narazil na podvodníky, kteří se vydávali za revizory. Zapomněl jsem totiž „cvaknout“ jízdenku při nástupu a okamžitě mě chytili. Zjistil jsem, že prohlášení, že nemám slovenské (a rakouské) peníze na zaplacení pokuty bylo nejlepší zbraň. Je výhodné být v předním voze v řidiče a odmítnout vystoupit. Zřejmě je též třeba vyžádat si jejich průkaz a dobře si ho prohlédnout. Známý z Prahy mi sdělil, že falešní revizorů existují i tam.

JIRÍ DROBNÝ, Merrimack, NH

POVODŇOVÉ MYŠLENKY

Právě jsem dostal Americké listy a usude se zodd a pomoc. V Česku jsou ohromné škody, věřím, že to je strašné, ale já a hodně krajanů by jsme rádi pomohli, ale za co? Za to, že nás odsírkují s dvojím občanstvím, jednají s námi jako když jsme cizinci. Za to, že voláme svého senátora, at' se ČR dostane do NATO? Za to, že jsme občani USA a Češi nám nechťají dát dvojí občanství? Rád bych daroval, ale nedám ani jeden dolar.

M. K., Colorado

Chcete příspěvky na povodně. That's fine, ale sebrali mně velkostatky a Havlová vláda ho kategoricky odmítá vrátit či nahradit, tudíž mně odmítají vrátit občanství, platíme tam přemrštěné hotely atd. atd. Tak at' si to strhnou z toho, co mně ukradli. S úctou Váš

JAN, Denver

HORKÝ PODZIM PŘED NÁMI

ze strany 1

co premiér a nový ministr financí Pilip přednesou ke schválení Poslanecké sněmovně. Názory vlády a opozice na řešení kritického stavu obecních financí se liší den ode dne více. Boj o jednotlivé položky bude proto nemilosrdný a demise či odvolání vlády bude zřejmě viset na vlásku.

Z DOPISŮ NAŠÍ REDAKCI

USNESENÍ PANA MAGISTRA

V máji 1994 bylo zahájeno soudní řízení na vydání mého rodinného domku, konfiskovaného v roce 1971. Po devadesátiminutovém jednání vyřešná paní soudkyně odročila řízení na neurčito. Požadovala změnu petitu a nechtěla pochopit, že se nesoudíme o kdysi kýmisi změněná čísla parcely, ale o vydání nám ukradeného majetku. Na podzim potom naše soudkyně poučila k soudu krajskému a náš případ převzal nový soudce.

Usoudil jsem, že nový soudce bude odkázan jen na protokol prvního jednání a kdo u toho nebyl, z protokolu chytrý nebude. Proto jsem vyslal stručný průběh jednání a s dobrým úmyslem pomoci jsem to poslal našemu právnímu zástupci.

Pan magistr prý se velice naježil. Že je to ovlivňování soudu a mohl by z toho vyvodit důsledky! Pak slíbilovi termíny dalšího jednání, mají prý toho hodně, chybí jim sedm soudců, musíme počkat. Čekali jsme do května 1995. Pan Mgr. dokazoval, že jsme čtyřikrát menili petiti a že jsme tam vlastně ani nikdy nic nevlastnili. Prvním vlastníkem je též náš odpůrce! Zešíroka rozváděl, co všechno musí obsahovat návrh na zahájení řízení, jako by nebylo zahájeno již před rokem. Učené vysvětloval paragrafy 42 a 79 o.s.ř. a dále 257 a 258 o.s.ř. než dospěl k § 23 odst. 2, 2 zákona 119/1990 Sb. Tim se dostal k zákonu č. 87/1991 Sb. a jde-li o nemovitost, použije se ust. § 133 odst. 2 o.z. a pokud odpůrce nebyl ochoten dohodou uzavřít, měli jsme požadovat vynucení podpisu takové dohody, tedy k vydání rozsudku, ukládajícího prohlášení vůle podle § 161 odst. 3 o.s.ř., — atd. atd. Rozumíte tomu? První usnesení pana Magistra bylo vydáno téhož dne. Měl to připravené dopředu, jako za Urudíka. Soudní řízení zastavil!

Po našem odvolání krajský soud v srpnu 1995 nesmysly pana Magistra zrušil a okresnímu soudu vrátil k dalšímu řízení s pokyny, jak dále ve věci pokračovat. Potom byl dlouho klid.

Třetí dějství se uskutečnilo až v půli ledna 1997. V protokolu požadují sdělení, zda moje manželka je schopna výslechu a jestli je ochotna se k soudu dostavit. Dále úřednímu znalci nařizují vypracování posudku hodnoty nemovitosti v době odprodeje odpůrci. Avšak usnesení pana Mgra (za Kalvody JUDra) bylo vydáno až za tři týdny a nám došlo začátkem dubna. Neucházíme z udiu! Nejsme si jisti, zda pan Mgr. si dělá legraci, nebo je líný si přičíst, co podepsal a nebo prostě je dosud zatížený zločinnou a zavrženou partai. On totiž jménem soudu nařizuje úřednímu znalci do dvou měsíců vypracovat posudek a posílá ho na adresu, kde se nenachází ani náš doměk, ani parcela uraženého čísla! Pan Mgr. to má všechno nějak popletené a asi již ani neví, co vlastně soudit! Nebo že by i nadále využíval ty důsledky?

Jestě v půli července 1997 úřední posudek není vypracován! Pan znalec dosud bloudí naším městem a provádí tu primitivní zdtřovačku. Bylo jich ještě málo!

Kdy již konečně s námi začnou jednat čestně, jako dospělí lidé? Kdy přiznají, že krádeže jsou teď jejich právem a nás i nadále považují za nečestnou, tak jak nám to otevřeně a čestně říkali za Husaka? Proč? Nejsou jako oni! Jsou horší, jsou podlejší! Není to však čemu dílit. Vždyť většinou všichni ti sametový byrokraté byli v dětství příškerenci pionýrskými šatky a když povyrostli, naučili se krást a tak kradou dosud! Ani se nezastydí!

JAROSLAV SLEZAK, Auburn, MA

OBJEDNEJTE SI Americké Listy

(objednací kupón na této straně vpravo dole)

Dary na tiskový fond Amerických Listů

od 26. srpna do 9. září 1997

G. Spacek, St. Barbara, CA	\$15	R. Schmed, Eldersburg, MD	\$55
A. Otáradovec, New York, NY	5	E. Slovák, Norcross, GA	5
J. Berger, Los Altos, CA	10	G. Stoy, Rooky Hill, NY	25
D. Losenicky, Galt, CA	5	V. Svára, New City, NY	10
G. Horner, Wayne, PA	15	M. Novolný, San Pablo, CA	10
S. Schnurich, Ringwood, NJ	5	R. Wiesner, Syosset, NY	15
P. Mnacko, Webster, MA	5	E. Vasina, Bayonet Point, FL	5
P. Klacan, Tukwila, WA	5	P. Peinar, Greer, SC	5
H. Hudsky, L.I.C., NY	65	A. Jurcik, Athens, NY	5

Děkujeme všem dárcům a také i těm, kteří věnovali 10% slevu, kterou si mohli jako senior citizens odečíst. Díky vám jsou Americké Listy to, co jsou. Redakce

Ano, chci si ☐ předplatit ☐ obnovit předplatné **Amerických Listů** (dříve Čs. týdeník) Příkladem ☐ personal check ☐ money order vystavený na Typrints Company v hodnotě ☐ \$35 (USA) ☐ \$45 (Kanada) ☐ \$55 US (zámoří) jako předplatné na jeden rok. (Předplatitel starší 65 let si mohou odečíst 10%). Kupón a předplatné pošlete na Typrints Co., 26 Gruber Drive, Glen Cove, NY 11542. PROSÍME, PIŠTE ČITELNĚ!

Jméno (Mr. Mrs. Ms.) _____

Adresa _____

Stát a zip code _____

Telefon () _____

Dar mimo předplatné \$ _____ Podpis _____

Jak jste se o nás dozvěděl(a) _____

Poznámka _____

JASMIN VILLA MOTEL

Krajanský motel v krásném, slunném prostředí. Vaši hostitelé, rodina Naňáková

801 South Ocean Blvd.

Pompano Beach, FL 33062-6315

Tel: (954) 941-7930 • Fax: (954) 941-9717

Pro USA a Kanadu 1-800-941-9939

NÁŠ PŘÍBĚH

JAK SE STAL
Z NEZDÁRNÉHO
SYNA
PROSLULÝ
DIPLOMAT

DAGMAR ŠVIHOVÁ

Jan Masaryk byl pozoruhodnou osobností, která neupadla do zapomnění, jako celá řada jeho současníků. Samozřejmě, že zájem o jeho osobu byl podepřen stále neobjasněnými okolnostmi jeho smrti. V jeho životě jsou však období, která si zasluhují pozornost a jejichž znalost není podrobná. K málo známým životním událostem Jana Masaryka patří jeho dětství a mládí. Dokumenty uložené v archivu Ústavu T. G. Masaryka a výsledky studia amerických materiálů prof. T. D. Marzikiem z univerzity ve Philadelphii pomáhají nahlédnout do osudů mladého Jana Masaryka a naznačují cestu, jak se z nezdárného syna stal proslulý diplomat.

Jan Masaryk se narodil 14. září 1885 za pomoci porodní báby Olivové ve vinohradské vile, která do současnosti nese jméno Osvěta. Narodil se do rodiny známého univerzitního profesora T. G. Masaryka, který právě v té době sváděl svůj zápas proti pravosti Rukopisů. Janova americká matka Charlotte si posleze do svého deníku napsala, že Jan je veselý a usměvavý dítě. Vskutku se u Jana vyvinul sklon k legráckým a prostoděkmu humoru, kterým dokázal rozesmát své okolí.

Je samozřejmé, že se v Masarykově rodině dbalo, aby se všem čtyřem dětem dostalo náležitého vzdělání. Prvorozená Alice byla univerzitně vzdělaná a zcestovala žena, druhorozený Herbert byl nadějný malíř, který absolvoval výtvarnou akademii a také Olga neměla se školou potíže.

Jenom Jan nepřišel škole na chuť. Jeho vysvětlění se hemžilo dobrými a dostatečnými a raději chodil brustit než se připravovat do školy. Jan se prostě nedokázal svou spontánní povahou začlenit do přísného školního řádu.

Na jeho omluvu dodejme, že to neměl ve škole příliš lehké. Jeho otec měl již z období rukopisných bojů řadu odpůrců, které se jenom znásobily po roce 1899, kdy vystoupil proti pověře rituální vraždy v tzv. hilsneriádě.

Nenávist vůči otci se přenesla i na malého Jana, který bojoval se svými školními protivníky pravidlem namočeným do inkoustu. U školy však na něj musel čekat starší Herbert a bránit jej před létajícími kameny. Po roce 1900 se viditelně zhoršil jeho prospěch. Jan musel opustit malostranskou reálku a tercií opakovat na gymnáziu ve španělské ulici.

Školní výsledky se nelepšily a tak později dostal nápad, že své štěstí zkouší v Americe. Jazykově byl připraven výborně, neboť od matky se naučil americké angličtině. Odložení maturitní zkoušky jen urychlilo jeho rozhodnutí a tak se v říjnu 1906, vybaven otcovými radami a s 90 dola-

ry v kapse, nalodil v Brémách na parník Rheim, aby zkoušel své štěstí na oceánu. V té době mu bylo už 20 let.

Poslíčkem v New Yorku

Přes počáteční úmysl pokračovat dál na americký Západ zůstal Jan v New Yorku, kde se také mohl spolehnout na pomoc svých příbuzných Garrigueů. Nedlouho po jeho příjezdu se objevila v krajských novinách zpráva, že syn T. G. Masaryka přijel do Ameriky a chce se věnovat obchodu. Jan byl popisován jako urostlý mladý muž sympatického zevnějšku, který svým zjevem připomíná otce.

První zaměstnání pomohl Janovi najít čelný představitel české obce v New Yorku Tomáš Čapek. Bylo jim ubohé, špatně placené místo poslíčka v manhattanské realitní pojišťovací firmě. Doplnoval inkoust do kalamářů, jezdil s výtahem, bral telefon. Domů psal skeptické dopisy, ve kterých si stěžoval, že ať už přijde jen Johnny sem, Johnny tam. Těžila jej neradostná finanční situace — s pěti dolary týdně stěží zaplatil jízdné, obědy, praní prádla a poštovné. Vždyť ubytování se snídání a večeri vyšlo na 8 dolarů. Musel spoléhat na pomoc příbuzných, což mu bylo ovšem krajně nemilé.

K finančním problémům se přidružily i zdravotní. Již z Prahy si přivezl bolest ramene, která se zhoršovala. Lékař konstatoval vápenitou usazeninu a poradil léčbu homeopatickými léky. Jan se ocitl v bezvýchodné situaci, o které informovala Ch. Masarykovou její sestra Augusta. Charlotta zoufale hledala cesty, jak synovi pomoci. Obrátila se s prosbou o půjčku peněz na rodinného přítele E. Boecku. Napsala, že T. G. Masaryka rozrušila situace jeho syna natolik, že mu dva dny tekla z nosu krev. Charlottiny sestry začaly dostávat peněžní výpomoc pro Jana, o které neměly tušení. On sám se obrátil se žádostí o místo na amerického průmyslníka a mecenáše, milovníka slovanských kultur a otcova přítele, Charlese Cranea. (O sedmáct let později se

ožení s jeho dcerou Francis). Craneova odpověď byla kladná a Jan se těšil, že zaměstnání v železárnách v Bridgeportu vyřeší veškeré nesnáze a on se vlastním přičiněním stane nezávislý.

V březnu 1907 odjel do Bridgeportu, kde získal místo úkoláře v po-bočce Craneovy společnosti, která vyráběla železné a mosazné armatury. Postupně pracoval také jako nádeník, slévarenský formář, jádrař, prosívač píštěl a kancelářský pracovník. Učil nové přistěhovalce anglicky a po večerech hrával v biografu na piano. Nic z toho neodpovídalo jeho záměru začlenit se do světa obchodu.

Nesnadný život

Rok 1907 mu přinesl další zdravotní potíže — zánět pohrudnice. V době nemoci se o něj starala matka, která v té době doprovázela T. G. Masaryka na přednáškovém turné a vrátila se domů až po Janově uzdravení.

Nové zaměstnání nezažehalo Janovy finanční potíže, a tak jej příbuzní neustále podporovali. Dokázal totiž jen obtížně hospodřit s penězi. O mnoho let později se svěřil své přítelkyni Marcií Davenportové, že v té době prohrál spoustu peněz v hazardních hrách.

Pro inteligentního, citlivého a umělecky založeného Jana nebyla doba strávená v bridgeportské slévárně jednoduchá. Později se o této své životní etapě přilíši nezmíňoval. Nedosáhl svého cíle prosadit se v Americe vlastní pílí, jeho vyhlídky byly mizivé, musel být neustále finančně podporován a rodinné zázemí bylo příliš daleko.

Jan byl deprimován, že neobstál, že nedosáhl kýženého úspěchu, zvláště když se srovnával se svými sourozenci a proslulým otcem. V roce 1913 přijela Ch. Masaryková, aby vyřešila situaci svého syna. Nakonec se oba vrátili na podzim 1913 do Evropy.

Návrat do Evropy

V Evropě však zanedlouho očekávala Jana nová válka. Masarykova rodina se na čtyři roky rozpadla. Otec s dcerou Olgou odešli do exilu. Alice byla uvězněna. Herbert zemřel a opuštěná Charlotta podlehla bezvýchodnosti a únavě. Sám Jan narukoval do rakousko-uherské armády. Ironií osudu to dotáh až na poručíka.

Rok 1918 změnil od základu jeho život. Jeho otec se vrátil jako prezident nově utvořeného státu a Jan zažádal o umístění do zahraničních služeb. V roce 1919 byl jmenován diplomatickým zástupcem ve Washingtonu. Zdálo by se, že Jan Masaryk nebyl pro diplomatickou dráhu dobře připraven. Předcházející léta však byla krutou školou života. Jan Masaryk ovládal angličtinu, němčinu, francouzštinu i maďarštinu. Byl vynikajícím fechtíkem a mistrně ovládal umění jednat s lidmi. Měl pochopení a soucit, šarm a vtip. Všechny tyto své vlastnosti a schopnosti dokázal dobře zúročit a postupně se vypracoval v jednoho z nejznámějších politiků. Patřil k té generaci diplomatů, které místo škol a pozvolného vzestupu po žebříčku hodnostních skupin formoval život. SLOVO

Podávání žádosti o priznanie
postavenia zahraničného Slováka

Národná rada SR dňa 14. 12. 1997 schválila Zákon o zahraničných Slovákoch (č. 70/1997), ktorý nadobudol účinnosť dňa 5. júla 1997.

Podľa tohto zákona má každý zahraničný Slovák, ktorý nie je štátnym občanom SR vo veku nad 15 rokov právo požiadať o priznanie postavenia zahraničného Slováka, ak preukáže svoju slovenskú národnosť alebo etnický pôvod a kultúrno-jazykové povedomie. Žiadosť je možné podať na zastupiteľských a konzulárnych úradoch Slovenskej republiky v zahraničí (ďalej len ZÚ SR) alebo osobne na Odbore pre záležitosti krajanov Ministerstva zahraničných vecí SR (ďalej len MZV SR).

Žiadosť sa podáva na úradnom tlačíve, ktoré si možno vyzdvihnúť na ZÚ SR alebo MZV SR, na Odbore pre záležitosti krajanov, ktoré sídli na Grosslingovej ul. č. 35, 811 09 Bratislava.

K žiadateľne vyplnenému tlačívu žiadateľ pripojí:

1. Rodný list.
2. Originálny dokument, resp. jeho úradne overenú kópiu, potvrdzujúci slovenskú národnosť, alebo etnický pôvod (je to napr. rodný list, krstný list, sobášny list, úmrtý list predka alebo iný výpis z matriky, osvedčenie o čl. občianstve, doklad o trvalom pobyte na území nášho štátu alebo iný hodnoverný doklad, ak je v ňom uvedený údaj o slovenskej národnosti).
3. Doklad potvrdzujúci slovenské kultúrno-jazykové povedomie žiadateľa (napr. doklad o vzdelaní vydaný v SR alebo na slovenskej menšinovej škole). Tento doklad nemusí žiadateľ pripojiť k žiadosti ak túto predkladá osobne na ZÚ SR alebo na MZV SR a priamo preukáže zákonom požadované skutočnosti (aktívnu alebo pasívnu znalosť slovenského jazyka, základnú orientáciu v slovenských kultúrnych realitách alebo aktívne prejavy hlásenia sa k slovenskému etnickému spoločenstvu, napr. dokument o svojej doterajšej činnosti).

V prípade, že žiadateľ nemôže predložiť uvedené doklady, môže predložiť písomné svedectvo krajskej organizácie registrovanej v štáte svojho trvalého pobytu, potvrdzujúce jeho slovenskú národnosť a slovenské kultúrno-jazykové povedomie. Ak v štáte jeho pobytu takáto organizácia nie je, potom predloží úradne overené písomné svedectvo dvoch zahraničných Slovákov, ktorým už bol vydaný preukaz zahraničného Slováka, alebo dvoch štátnych občanov SR, ktorí žijú v mieste jeho pobytu. Písomné svedectvo o požadovaných skutočnostiach sa predkladá podľa vzoru, ktorý sa nachádza na horeuvedených úradoch, resp. krajských organizáciách.

4. Výpis z registra trestov SR. Žiadosť sa podáva na Generálnu prokuratúru SR, Kvetná ul. č. 2, 821 08 Bratislava.
5. Výpis z registra trestov domovského štátu alebo doklad o bezúhonnosti.
6. Doklad o tom, že žiadateľ netrpí žiadnou nákazlivou chorobou, vydaný ošetroujúcim lekárom alebo zdravotníckym zariadením na území SR alebo v štáte trvalého pobytu.
7. Dve osobné fotografie o rozmeroch 3,5 x 4,5 cm (nesmú byť vyrobené v automatoch).

V prípade, že žiadateľ žiada o priznanie postavenia zahraničného Slováka i pre svoje dieťa, mladšie ako 15 rokov, pripojí k žiadosti jeho rodný list.

Ak je to potrebné, žiadateľ pripojí k žiadosti i tieto doklady:

- a) doklad potvrdzujúci priamy príbuzenský vzťah žiadateľa k svojmu predkovi, v prípade ak od neho odvodzuje slovenský pôvod,
- b) doklad o svojej totožnosti alebo cestovný doklad, ak žiadosť nepredkladá osobne, ale ju zasiela poštou,
- c) doklad potvrdzujúci skutočnosť, že je poberateľom starobného dôchodku alebo invalidného dôchodku, na základe ktorého si žiadateľ môže uplatniť nárok na 50 percentnú zľavu v doprave.

Doklady musia byť predkladané v origináloch, príp. v overených fotokópiách. Ak žiadateľ predkladá doklady v cudzom jazyku, tieto musia byť preložené do slovenského jazyka.

Podanie žiadosti o priznanie postavenia zahraničného Slováka nepodlieha správnejmu poplatku. Za doklad, ktorý ZÚ SR overí, je žiadateľ povinný správnym poplatkom.

MZV SR rozhodne o každej žiadosti do 60 dní odo dňa jej prijatia Odborom pre záležitosti zahraničných Slovákov.

Ak boli splnené zákonom stanovené podmienky, MZV SR vydá žiadateľovi preukaz zahraničného Slováka. Preukaz je platný len na území SR spolu s platným dokladom o totožnosti osoby alebo spolu s cestovným dokladom. Na základe tohto preukazu je žiadateľ oprávnený uplatniť si nárok na vymedzené zvýhodnenia na vecne príslušnom úrade, na ministerstve alebo na príslušnej inštitúcii na území SR podľa povahy nárokovanej zvýhodnenia. Preukaz je vydaný na dobu neurčitú a vyznačujú sa v ňom všetky zmeny údajov uvedené v preukaze, preto je držiteľ povinný tieto zmeny oznámiť MZV SR osobne, alebo prostredníctvom ZÚ SR, za účelom vydania nového preukazu.

Dané vo Washington, D.C.
5. septembra 1997

Dr. Iveta Hricová
konzul Veľvyslanectva SR

Volejte Čechy a Slovensko za pouhých

45¢/min

24 hodin denně/7 dní v týdnu

800-327-8198

or write to:

International Telephone, Inc.

Bowling Green Station, P.O. Box 696, New York, NY 10274

CONSULATE GENERAL OF THE CZECH REPUBLIC
1109-1111 Madison Ave., New York, NY 10028
Tel (212) 717-5643 • Fax (212) 717-5064
e-mail: consulate.newyork@embassy.mzv.cz

Dear Sir or Madam,

we are pleased to announce that the Consulate General of the Czech Republic was officially opened in New York City on July 1st, 1997. The location of the Consulate is the same as that of the Czech Mission to the UN and former Commercial Office of the Czech Embassy. The Commercial Office is now a part of the Consulate General.

The office hours open to the public are Monday through Friday 9 am-2 pm. Appointments can also be arranged for times after the public office hours. The jurisdiction of the Consulate General in New York includes the following states: Maine, New Hampshire, Vermont, Rhode Island, Massachusetts, Connecticut, New York, New Jersey, Pennsylvania and Delaware.

The main reasons for opening the Consulate General in New York are to help maintain contact with Czech-Americans, to support the Czech Republic's economic interests, and to provide consular services to Czech citizens traveling or living in the US.

We look forward to working with you and are ready to accommodate your needs and requests. You may use the attached reply form to let us know more about yourself and to enable us to keep you informed of upcoming events.

Sincerely yours,

Petr Gandalovič, *Consul General*

Z ekonomického světa

Hrubá zadluženost ČR se za poslední tři roky téměř zdvojnásobila a blíží se k číslu ohrožujícímu důvěryhodnost státu u zahraničních investorů. Zatímco ještě koncem roku 1993 dosahovaly zahraniční pohledávky vůči českému státu, komerčním bankám a soukromým podnikům jen 8,5 miliardy dolarů, na konci 1. čtvrtletí 1997 tato částka přesáhla 19,6 miliardy dolarů, tedy asi 656 miliard Kč. V přepočtu na jednoho obyvatele má ČR jeden z největších zahraničních dluhů ze zemí střední a východní Evropy.

Generální ředitel televize Nova Vladimír Železný a někteří jeho partneři z CET 21 prodali 11. srpna americké společnosti CME za 28,537.000 dolarů (necelá miliarda Kč) firmu Nova consulting. Ta vlastnila 5,8% z podílu v České nezávislé televizní společnosti, což je podle dřívějšího vyjádření Železného společnost zajišťující provozovat televizi Nova.

Plzeňský prazdroj (PP) a.s. podepsal smlouvu o licenční výrobě piva Gambrinus v Pivovaru Saransk, ležícím ve stejnojmenném městě 600 km jihovýchodně od Moskvy. Znamená to první průnik českého pivovarnictví do Ruska mimo klasický export. Kvalitu licenčně vyráběného piva bude na místě kontrolovat plzeňský sládek. Saransk je po litevském pivovaru Ragutis druhým zahraničním pivovarem, kde se bude vařit pivo podle receptury Plzeňského pivovaru.

Ministr financí Ivan Filip podepsal s viceprezidentem Evropské investiční banky (EIB) Wolfgangem Rottem smlouvu o státní garanci půjčky 200 milionů ECU na financování výstavby české části železničního koridoru **Varšava-Ostava-Viedeň**. EIB nabídla české vládě rovněž úvěr na rekonstrukci a obnovu infrastruktury, které byly postiženy záplavami.

Úhrnný index spotřebitelských cen vzrostl letos v červenci v ČR proti červnu o 3,5 procenta, oproti červenci minulého roku o 9,4 procenta. Míra inflace vyjádřená zvýšením průměrné cenové hladiny za posledních 12 měsíců

proti předchozím 12 měsícům činila v červenci 7,9 procenta.

Česká vláda zvažuje nabídku americké společnosti Intel na vybudování nového závodu na počítačové procesory v ČR. Do projektu, který má vytvořit pracovní příležitosti pro několik tisíc lidí, hodlá Intel investovat 500 milionů dolarů. Možnými kandidáty pro stavbu nové továrny jsou města Pardubice a Plzeň.

Ve dnech 4. až 7. září se na pražském ruzyňském letišti uskutečnil v pořadí již 3. ročník mezinárodní výstavy vojenské a civilní letecké techniky **Aerosalon '97**. Na ploše přes 100.000 metrů čtverečních představí své stroje 120 vystavovatelů z tuzemska i ze zahraničí.

Čeští vývozcí do USA budou moci využívat celních úlev podle preferenčního režimu GSP minimálně do konce června 1998. Obnovení platí zpětně od 31. května a exportéři mohou požádat o navrácení i zaplaceného cla, včetně bankovního úroku americkou celní službou. Zákon již podepsal prezident Bill Clinton.

Česká národní banka (ČNB) nedoporučuje zahraniční půjčky na financování likvidace následků nedávných ničivých záplav. Banka dává přednost zvýšení daní z příjmu obyvatele. Ministr financí Ivan Filip podpořil mluvčího banky.

Již 25. ročník mezinárodního agrosalonu Země živitelka v areálu výstaviště v Českých Budějovicích zahájil ministr zemědělství Josef Lux. Zúčastnilo se 943 vystavovatelů, z toho 129 zahraničních z 21 zemí.

Česká vláda se rozhodla, že prodá 89 procent společnosti **Jan Becher-Karlovarská Becherovka** ve dvou etapách firmě Value Bill s.r.o., kterou vlastní společně česká investiční banka Patria Finance (40%), francouzská firma Pernod Ricard (40%) a Karel Swarzenberg (20%). Zbývajících pět procent z akcí, které držel stát, získá generální ředitel Becherovky Václav Lupinek.

!! POMOZTE OBĚTEM POVODNÍ !!

Apon Video ve spolupráci s Českou televizí uvádějí na americko-kanadský trh dokumentární video o povodni v České republice pod názvem

Moravská Apokalypsa

Hodinová kazeta \$15 včetně poštovního v USA a Kanadě. Výdělek z prodeje video kazet věnuje Česká televize a Apon postiženým povodní. Váš dar můžete věnovat i ve vyšší sumě. Seznam darců bude publikován.

Objednávku zašlete na:

Apon Record and Video

P.O. Box 3082, Long Island City, NY 11103
(718) 721-5599

Svazky StB zpřístupněny

Zhruba třetina z 10 000 podaných žádostí občanů o nahlédnutí do vlastních svazků, které o nich vedla bývalá Státní bezpečnost (StB), není platná. Žádosti totiž často neobsahují některé zákonné náležitosti, jako například ověřený podpis nebo doklad o státním občanství. Takové žádosti, které přicházejí na ministerstvo vnitra, nemohou být přijaty a jsou vráceny zadateli k doplnění.

V ČR bylo otevřeno jediné pracoviště, kde budou moci lidé do svých svazků nahlédnout, a to v Pardubicích. Z dosud přijatých platných žádostí zpracovalo ministerstvo téměř 3000 žádostí.

Oslavy 53. výročí SNP

Výročí Slovenského národného povstání (SNP), od jehož počátku uplynulo koncem srpna 53 let, si v budově ministerstva obrany připomnělo na sto jeho českých a slovenských účastníků. Náčelník generálního štábu české armády Jiří Nekvasil označil povstání za jedno z nejvýznamnějších bodů společné historie Čechů s Slováků. Vysoce ocenil i současnou spolupráci české a slovenské armády a poděkoval Slovákům za pomoc České republice při nedávných záplavách.

Česká socdem v exilu

Kniha Léta mimo domov — sborník textů Václava Holuba, Karla Hrubého, Čestmíra Ješiny, Jaroslava Krejčího, Jiřího Loewyho a Jaroslava Zběhlíka — nás seznamuje s osudy Československé sociální demokracie a jejích aktivistů v exilu. Kniha v úvodu popisuje situaci sociální demokracie během druhé světové války, rozebírá rozpětí mezi tzv. pravocírným křídlem a prokomunistickou frakcí, které vyvrcholily po únoru 1948 odchodem významné části demokratického proudu do exilu a následným sloučením zbytku strany s KSČ.

Publikace v chronologickém i tématickém uspořádání seznamuje s politickou činností sociálních demokratů v cizině od léta 1948 do jara 1995, kdy bylo rozhodnuto o rozpuštění exilové organizace. Nevychybá se častým osobním a politickým sporem jednotlivých osobností, které byly po r. 1989 přeneseny zpět do Čech (boj Battěková a Horáková křídla).

Sborník je důležitým pramenem k historii české nekomunistické levice. Náklad 1250 výtisků.

Zemřel generál Šejna

Ve věku 70 let zemřel v USA jeden z předních vojenských činitelů komunistického Československa před rokem 1968 generál Jan Šejna, který emigroval z Československa ještě před srpnovou invazí vojsk varšavského paktu v r. 1968. Šejna zemřel podle amerického tisku na selhání srdce.

Na pomoc postiženým záplavami

Aby lidé doma věděli

ZDENA SALIVAROVÁ-ŠKVORECKÁ

Je konec srpna. Z Čech k nám do Kanady chodí konečně i dobré zprávy. Rozběsněný vodní živel sjednotil národ. Dobré srdce se probudilo i v těch nejkoralejších. Chudí penzisté i bohatí přispívají finančně na pomoc. Bez ptání a komentářů.

Dobré zprávy hlásím i z Kanady. Zrádná emigrace zapomněla na všechny ústky, pomluvy, zapomněla na dvojí ceny, urážky od panů ministrů, odpirání volebního práva a dala se opět, stejně jako po sametové revoluci, do díla, aby pomohla. Jenom v Kanadě se ke 14. srpnu vybralo na povodňový fond 38 000 kanadských dolarů. 16. srpna už to bylo 45 000. A akce pokračuje. Peníze jdou domů přes červený kříž.

Ve Spojených státech se vybralo k 23. srpnu US dolarů 103 500. Akce pokračuje i tam.

Přispívají hlavně jednotlivci, od penzistů po soukromé firmy. Od

dvaceti dolarů po pětistovky až tisíce.

Někdo si snad, jak je zvykem, řekne, oni si to můžou dovořit. Můžou, ale nemusí. Jenže v tom to není, že ano. Tkví to v dobrém srdci, v pocitu neustálé sounáležitosti s národem doma.

A milý pane Payne, neříkejte už, že máme špatnou image, kterou nutno opravit. My nemusíme nic opravovat. To potěšení necháme radši Vám.

V bibli stojí — nevím kde, ale učila jsem se to kdysi, že když něco dáváme, nemáme o tom mluvit. Ať nevpravíme, co dělá levice. Ano. Má to tak být a já sama se tím snažím řídit. Za ty stovky, ne-li tisíce exilových dárců na povodňové fondy však musím udělat výjimku. Aby lidé doma věděli. S odmětáním díky, za to však s přáním všeho dobrého naší republice za všechna dobrá srdce za hranicemi vlasti.

Lidové noviny, 24. srpna

ZÁPLAVY 1997 — POMOZTE — ZÁPLAVY 1997

Sbírka na pomoc obětem záplav pokračuje

Dolary se schází ze všech stran

Léto končí, lidé se vrací domů z dovolených. V televizi, v rádiu a v tisku již není ani zmínka o tom, že celá třetina malé, vzdálené České republiky a některé okresy západního a východního Slovenska byly v červenci zasaženy záplavami, které v historii Moravy nemají obdoby. Tisíce obyvatel, vyhnaných ze svých domovů, žije provizorně; jejich domek, statek (i s dobytčím), byt — často veškerý majetek — odnesla stoletá voda.

Některé z našich exulantských a emigrantských řad se až nyní dozvídají od svých přátel nebo z krajského tisku o neuvěřitelném rozsahu škod, které záplavy napáchaly a posílají své finanční příspěvky na humanitární konta ustavená pro pomoc postiženým.

Poslední odhad škod v České republice je 60 miliard korun. My jsme si vědomi, že celková suma, kterou my — zahraniční Češi a Slováci — darujeme, bude jen zlomek toho, co je k obnově stovek zničených stavení, obchodů, fabrik, silnic, železnic a mostů potřebí. Nikdy nebudeme přesně vědět, kam naše peníze šly a pravděpodobně nikdy nedostaneme děkovný dopis od obdarovaných. A přesto se snažíme dát co nejvíc, s vědomím, že jsme pomohli třeba někomu, kdo na sklonku svého života přišel o vše. Ať je to dolarů pět nebo 5000 (tento mimořádný dar přišel od Evy Hvižďalové, děkujeme pěkně!), při velké účasti se za výsledek nebudeme muset stydět.

Během posledních čtrnácti dnů přibývalo na hlavní americká a kanadská konta dalších několik desítek tisíc dolarů. Jmenovitě, konto AFCR vzrostlo o \$3,885 (zatím na celkem \$63,775) a konto Českého centra o \$1845 (celkem \$24,835).

Nikdy není pozdě, můžete se přidat i teď. Čekají na vás.

Ve Spojených státech je to především již zmíněný American Fund for Czechoslovak Relief, Inc., Suite 2105, 1776 Broadway, New York, NY 10019, tel. 212/265-1919, fax 212/765-3867. Šek vystavte na AFCR a označte „Flood Fund-Czech Republic“ nebo „Flood Fund-Slovak Republic“. Přspěvky AFCR jsou odpočitatelné z daní a budou do posledního centu předány humanitárním nadacím v Čechách a na Slovensku.

Za posledních dva týdny na konto AFCR přispěli tři noví a staronoví darci:

Target Plastics Technology, Glendale Heights, IL \$200
Cincala, Jaromir, Middle Village, NY 100
Forman, Milos, New York, NY 300
Florenza, Blanche, New York, NY 50
Politzer, Alfred, Fairview Park, OH 25

Palicka, Vladimir a Zdenka, Flushing, NY 100
Minnesota Czechoslovak Center, Minneapolis, MN 400
Cibulka, Frank a Jitka, Falls Church, VA 100
Kabis-Grabe, Marianne D., Bethesda, MD 100
Majorana, John a Jarmila, Pittsburgh, PA 200
Kucharczyk, Norbert a Olga, Cranbury, NJ 100
Pavel, Josef E. a Jana, York, PA 30
Castle, John David a Anna, Charlottesville, VA 500
Sumari, Rudy a Lupa, Eva, Mentor, OH 100
Hanka, Ladislav a Eva, Kalamazoo, MI 200
Purdon, Marie A., Collingswood, NJ 100
Petzel, Alois a Joan B., Durham, CT 100
Storey, Bayard Thayer a Frances E., Phila. PA 100
Dvorak, Josef C. a Vera C., McLean, VA 100
Reder, Robert a Bernice, Glenview, IL 100
Dasek, Jaroslav M., New York, NY 65
Shuman, Labron K. a Pamela M., Penn Valley, PA 50
Sebranek, Mildred, Flushing, NY 50
Slaby, Ronald G. a Diana A., Arlington, MA 50
Cerny, Libuse, Washington, DC 35
Hofrichter, Robert, Centerville, VA 30
Rosenbaum, Nancy, Media, PA 30
Durovicova, Natala, Iowa City, IA 30
Horak, G., Edward a Eleanor Clark, Baltimore, MD 25
Slinicky, Larisa a Frankšek, Washington, DC 15
Debnarik, Helen H., Trenton, NJ 25
Hynick, Jarmila I., South Euclid, OH 25
Kuba, Peter F., Bridgewater, NJ 100
Vysata, Jaroslav a Olga, West Orange, NJ 100
Bednar, Marie, Bellefonte, PA 200
Palk, M. Thomas, Houston, TX 50

CELKEM (od začátku) \$63,775
Z toho: Česká republika \$46,173
Slovenská republika \$8,825
Bez určení \$8,267

Na konto Flood Account Českého centra New York, 1109 Madison Avenue, New York, NY 10028, tel. 212/288-0830, přišlo od minulého uveřejnění dalších \$1845 od těchto dárců:

Plucar, Mlek C. \$ 50
WFLA Lodge Krivoklat No. 79 10
Rubbar Industries, Inc. 25
Zamecnik, Miroslav & Paulina 500
Brulova, Zuzana 500
Urban, Peter & Jana 100
Tinka, George & Nina 100
Cuc, Milan & Krista 30
Lodge Pravda, No 80 25
Capek, Zdenek & Lily 100
Brotanek, Vladimir & Jana 25
Wreman, Andy 20
Sommers, Kenneth & Sonja 30
Tesar, Robert E. 10
Brabenec, Joseph 50
Lorenca, Carl & Darlene 25
Dasek, Jaroslav 75
Visek, Rodger & Doris 50
Balev, Paul & Anna 20
Suda, Zdenek 100

CELKEM (od začátku) \$24,835

Sběrné akce však neprobíhají jen v New Yorku, ale po celých Spojených státech. Tak například Chicagská ČSA Fraternal Life již v srpnu předala v Praze Nadaci Člověk v tísni \$15,000 a její konto opět roste. V Cedar Rapids (Iowa) se zatím sešlo \$5,300 a jsou zde i jiné veřejné i soukromé organizace a osoby, které pomoc postiženým záplavami organizují.

V sousední Kanadě je situace trochu přehlednější, protože tam je sbírka soustředěna Českým a slovenským sdružením v Kanadě, 740 Spadina Ave., Toronto, Ont. M5S 2J2. Tel. 416/925-2241, fax 416/925-1940. Šek označte Czech Republic Relief Fund. Od naší minulé zprávy vzrostlo konto Sdružení o dalších \$21,486,36 na celkem \$84,310,49. Tyto peníze jdou Českému červenému kříži prostřednictvím Kanadského červeného kříže, který také každému dárci od \$20 nahoru vydá potvrzení. Mimo to pobočka ČSSK-Vancouver poslala mimořádně postižené vesnici Troubky \$16,000.

LOW AIRFARES FROM NEW YORK TO PRAGUE

\$599

round trip

plus tax

\$399

one way

plus tax

Call: FREGATA TRAVEL

250 West 57 Street, #1211

New York, NY 10107

(212) 541-5707

SVEDECTVÁ

SLOVENSKÉ
NÁRODNÉ
POVSTANIE –
MUSELO PRÍST'Z pohľadu príslušníka
československej armády

Generál Ing. ANTON PETRÁK

Patrim ku generácii, ktorá vstala vznik Československej republiky vytrhávajúc obrazku rakúskeho mocnára z prvej strany šlabikára. Vyrastal som v novom štáte. Naučil som sa, ako mnohí z tejto generácie, žiť v ňom demokraticky a s láskou k vlasti. Dnes by som rád mladšej slovenskej generácii pripomenul fakty o udalostiach a ľuďoch, ktorí stáli pri zrode nášho štátu. Štát, ktorý si za dvadsať rokov svojej existencie získal vo svete obdiv. Dnešná generácia to, zdá sa, nevie oceniť.

Vypuknutie SNP zastihlo čs. tankovú brigádu, keď sa plavila na európsky kontinent. Od prvého dňa Povstania sme boli dobre informovaní a mali sme možnosť porovnať udalosti z oboch strán frontu.

Po vypuknutí Povstania prišiel do nasej spravodajskej kancelárie na Bayswater major americkej armády hovoriaci slušnou češtinou menom Katek (vyslovoval sa Kejték). Predložil plán, vypracovaný americkým strategickým veliteľstvom, podľa ktorého mali z talianskeho letiska v Bari odštartovať lietadlá typu Dakota (videli sme ich v novinách) s vojenským strojom a zbraňami v niekoľkých vlnách na letisko Tri Duby. Bolo to v tej dobe jediné letisko v rukách Prvej československej armády, ktoré vyhovovalo týmto podmienkam. V prípade nepriaznivých okolností boli určené kontingenty zbraní aj inštruktory pripravené na zhodenie.

Nadšene sme uvítali trojčlennú delegáciu z povstaleckého Slovenska. Skládala sa z podplukovníka M. Veselka, L. Novomeského a J. Ursího. Boli ubytovaní v hoteli Hyde Park na Knightsbridge medzi budovou čs. ministerstva národnej obrany na Piccadilly a ministerstva vnútra v blízkosti Albert Hall. Po troch dňoch sa delegácia vrátila do Banskej Bystrice so záverom, že pokiaľ ide o Západ, je kontakt zabezpečený cestou rádiostanic, prísunom výstroja, výzbroje a pohonných hmôt, aspoň pre začiatok operácie.

Pomoc Východu?

Ako vyzeral styk s Východom, to vieme zo zborníkov o SNP, z pamätí generála Prikryla a Prokopa Dřtiny. Veľmi cenný je aj príspevok generála Ferjenčíka, v ktorom autor podáva svedectvo o SNP rečou vojáka. Charakteristické je v ňom vyjadrenie generála Goliána, po jeho návrate z Moskvy koncom prvého týždňa Povstania – „Mikuláš, ani si svoj ruksak nerozbaľuj. Bol by to úplný zázrak, keby sme vydržali len jeden týždeň“, alebo „v Žarnovici u dvoch našich praporov, ktoré mali brániť prístup Nemcov v Banskej Štiavnici,

Generál Ing. ANTON PETRÁK, člen Rádu Britského impéria, dôstojník Národného rádu Francúzskej republiky, držiteľ Vojnového rádu Ľudovíta Štiru a dvoch Československých vojnových krížov.

som nenašiel ani jedného dôstojníka“. Pridajme k tomu prejavy Tisu, Čatloša a Malára v Bratislavskom rozhlasu, ktoré rozleptali akýkoľvek pokus o sústredenie veliteľského úsilia a podlomili morálku jednotiek. Pripomeňme zlyhanie dvoch divízií v priestore severne od Prešova, kde jeden z veliteľov bol v kritické dobe v Bratislave a druhý v misii u sovietskeho veliteľa. Nezabudnime na oneskorený a neorganizovaný presun Prikrýlovej paradesantnej brigády, ktorá podľa vyjadrenia veliteľa utrpela 30 percent strát.

Pridajme k tomu priame odmietnutie (k čortu s Amerikanci) britskej v Bratislave a druhý v misii u sovietskeho veliteľa. Nezabudnime na oneskorený a neorganizovaný presun Prikrýlovej paradesantnej brigády, ktorá podľa vyjadrenia veliteľa utrpela 30 percent strát. Pridajme k tomu priame odmietnutie (k čortu s Amerikanci) britskej v Bratislave a druhý v misii u sovietskeho veliteľa. Nezabudnime na oneskorený a neorganizovaný presun Prikrýlovej paradesantnej brigády, ktorá podľa vyjadrenia veliteľa utrpela 30 percent strát.

Z toho si možno urobiť predstavu o materálnej a mravnej sile povstaleckých vojsk.

Povstanie – prínos alebo obeť?

Pod zorným uhlom týchto skutočností dvojnásobne vynikne hrdinstvo tých, ktorí sa v hodine dvanásť neváhali chopiť zbraň. SNP muselo prísť. Ved' slovenský štát bojoval na strane, ktorá prehrávala vojnu. Bezpodmienečná kapitulácia bola blízka a hrozivo signalizovala zmiznutie malého štátu z mapy Európy. Na SNP sa musíme pozerať ako na prínos a obeť spoločnému vojenskému úsiliu za obnovu jednotného a samostatného Československa. Kto tak nechtiac nehovorí alebo to vedome popiera je ľubár, loviaci v kalných vodách. Slováci československej zahraničnej armády sa k SNP hrdo hlásia.

Prezident dr. Edvard Beneš ako vrchný veliteľ čs. zahraničnej armády zabránil tomu, aby slovenský štát bojujúci po boku fašistického Nemecka, a jeho vedúci, boli postavení pred súd vojnových zločincov. Ani tak neunikol vodca tohoto štátu zaslužnému trestu. Tým ohavnejšie bolo, že vo svojich rozhodnutiach vždy volal: „Tak nám Pán Boh pomá-

haj.“ Dedičom tohoto režimu nesmieme dovoliť, aby sa pokúšali o rozvoj novej slovenskej demokracie.

Co povedať na záver? Vypuknutie 2. svetovej vojny nás zastihlo vo veku, keď každý sám o sebe musel vedieť, na ktorej strane barikády má stať. Bojovali sme za štát, ktorý je dnes minulostou. Štát môžeme deliť, ale históriu trhať nemôžeme. MOSTY

USA o vízovom styku s ČR

USA zvažujú možnosť, že zruší vízový styk s ČR. Nový generálny konzul velvyslanectví USA v ČR John Arndt pripustil, že se ČR již hodně přiblížila k zrušení víz, avšak dvě nespěšené podmínky realizaci tohoto kroku brání.

První z nich je, že příliš mnoho českých žadatelů o vízum podle konzula nespěšuje podmínku pro jeho udělení, čímž ČR nedodržuje USA stanovenou kvótu, podle níž pouze dvě procenta žádostí o udělení víza z určité země mohou být odmítnuta. Podle Arndta musí ČR rovněž zavést pasy, které by byly vybaveny strojově čitelným kódem. Nicméně, neočekává se, že by USA letos nebo příští rok vízovou povinnost zrušily, i kdyby ČR splnila tyto dvě podmínky.

Nedostatek diplomatů

Ani téměř tři měsíce od nástupu bývalého velvyslance v Německu Jiřího Gruši do funkce ministra školství česká strana neurčila jeho nástupce. Nad marným hledáním Grušova nástupce se pozastavuje německý list *Süddeutsche Zeitung* v článku věnovanému české diplomacii. Autor článku se neopomenul kriticky zmínit ani o plánovaném uzavření několika zastupitelských úřadů ČR.

Bez velvyslance zatím zůstává podobně i zastupitelský úřad v Londýně, jehož bývalý šéf Karel Kühn usedl počátkem června do ministerského křesla.

KARLOVARSKÉ OPLATKY

Čerstvé,

vyráběné v Koliifornii

Oříškové, kakaové, citronové

\$5.00/box of 8 + handling \$0.50/box

+ mailing 1-3 boxes = \$3.00

add \$1.00 for each 1 or 2 boxes

Mail and make

your check out to:

SACRAMENTO COOKIE FACTORY

3428 Auburn Blvd.

SACRAMENTO, CA 95821

Oprávněný distributor českých a slovenských filmů na videokazetách uvádí premiérové film České televize roku 1996

KRÁL UBŮ

Černá drastická komedie podle stejnojmenné hry Alfreda Jarryho, která byla za skandálních okolností poprvé uvedena v Paříži roku 1896. Je to vůbec první filmový pokus zpracovat tuto frašku, známou pouze z divadelních inscenací. Krále Ubů představuje Marián Labuda, který byl za tuto roli nominován cenou za herecký výkon. Matku Ubů hraje Lucie Bílá, v současné době nejpopulárnější zpěvačka obsazená v muzikálech Krysař, Dracula. Vedle Kolí a Zapomenutého světla třetí nejlepší film roku 1996. Režie F. A. Brabec

Cena kazety \$35/US \$39.90

+ pošt. \$4.

Podporujte legální obchod!

Na základě autorských smluv mnoho starých i nových filmů, TV seriálů a zábavných pořadů doveze a Vám výhodně nabízí:

VIDEO EL CANADA, LTD.

583 William St., London, Ont. N6B 3E8

519/434-9939 • Fax 519/434-8182

Ze zápisníku

PŘEVADĚČ ZADRŽEN NA HRANICI

Za úplatu 35 000 korun se pokusil převést přes hranice do Německa sedm osob z Afghánistánu devětadvacetiletý muž z lounského okresu. Převaděč a jeho klienty zadrželi krasličtí pohraničníci.

DIVOKÝ ZÁPAD NA MĚLNICKU

Celkem 700 000 korun ukradli dva ozbrojení lupiči z trezoru pobočky České spořitelny v obci Mšeno na Mělnicku. Po pachatelích loupeže policisté pátrají. Oba muži ozbrojení pistolemi donutili pracovníce spořitelny k otevření trezoru a poté jim spoutali ruce. Po skončení akce opustili místo činu ve vozidlech značky Škoda Favorit.

JDE O DESET MILIONŮ KORUN

Pracovník ochranné bankovní služby komerční banky v Prachaticích, bývalý policista M. T. z Vodňan, ukradl 530 000 německých marek (přibližně deset milionů korun). Zloděj pravděpodobně překročil státní hranici.

PROČ BYCHOM SE NETĚŠILI...

Předseda vlády a ODS Václav Klaus se i letos, stejně jako v předchozích dvou letech, zúčastnil dožínků soukromých zemědělců, které již třetím rokem pořádá Poradní sbor farmářů. Ty letošní proběhly 6. září na Berounsku a Mělnicku. Premiér navštívil několik statků a v rozhovorech s těmi, kteří na půdě soukromé hospodaří, měl příležitost posoudit úspěchy i problémy soukromých zemědělců.

V CENTRU PRAHY SE ZABÍJELO SAMOPALEM

Dávku ze samopalu zastřelili neznámí vrazi šestatřicetiletého majitele pizzerie v královské ulici na Starém Městě. Podnikatele z bývalé Jugoslávie zasáhl před hotelem Bohemia z jedoucím automobilem. Zastřelený muž byl podezřelý z vraždy, která se stala mimo území republiky. Krátce po střelbě našla policie odstavenou Mazdu 929, která patřila pachatelům. V autě policie objevila samopal a několik pistolí.

HAVLOVÁ CHCE UPRAVIT POSTAVENÍ MANŽELEK PREZIDENTŮ

Manželka prezidenta Václava Havla Dagmar je nespokojena se svým postavením a do budoucna je odhodlána postavení žen českých prezidentů změnit. „Zákonnou pozici manželky prezidenta pokládám za zcela nevyhovující. Pakliže si můj muž nerozmyslí svůj záměr a bude kandidovat v příštím období na prezidenta, tak by se měla nějakým způsobem tato věc upravit. Zatím totiž nejsou uzákoněna žádná práva manželky prezidenta, počítá se však s tím, že plní četné povinnosti,“ řekla v rozhovoru pro český tisk. Podle ní by povinnosti měly být doprovázeny i určitými právy, mezi nimiž by měla být zakotvena i povinnost prezidentových spolupracovníků ji pomáhat. Zároveň odmítá, že by toužila po výkonných pravomocích, či chtěla vystupovat před parlamentem, jako to dělá manželka prezidenta USA Hillary Clintonová.

Právo prezidentovy manželky, že by její společenské postavení mělo být podpořeno právní úpravou, považuje český tisk za „absurdní“ a nezvyklý v evropské demokratické tradici. Případné využívání zaměstnanců prezidentské kanceláře prezidentovou chotí deník *Právo* odmítá s tím, že jsou placeni z daní a mají proto „poskytovat služby hlavě státu a nikoli jeho rodině“. Povinnosti, které Dagmar Havlová má, jsou podle deníku navíc protokolární a ne právní povahy, takže je nemusí plnit.

ČESKOSLOVENSKO NABÍZELO ZA STERILIZACI 10 000 Kčs

Ve jménu „ozdravení obyvatelstva“ lákal stát od roku 1988 částkou až 10 000 korun ženy ke sterilizaci. Podle odborníka na romskou problematiku Rubena Pellara chtěl stát skrytě finančně motivovat sociálně slabší ženy, mezi něž patřila většina Romek, ke sterilizaci. Vyhláška o sociálním zabezpečení z roku 1988, jež umožňovala peněžní příspěvek ženám, které se sterilizací podrobily v zájmu ozdravení obyvatelstva, byla zrušena až v roce 1992. Částky vyplácené za zákrok byly v Čechách 5000 až 6000 korun a na Slovensku až 30 000 korun.

NEHODA ČESKÉHO AUTOBUSU NA SLOVENSKU

Autobus s českými turisty havaroval v obce Matiašovce v okrese Liptovský Mikuláš. Na místě zahynuli dva lidé a dalších 41 bylo s převážně těžkými zraněními dopraveno do nemocnic v Liptovském Mikuláši, Ružomberku a v Popradě. Příčina neštěstí: řidič nezvládl řízení vozidla.

Českou Rep. Slovensko
Call home for as little as **35¢** a minute!
...Slovakia for as little as **39¢** a minute!

Nízké sazby do těchto zemí

Rakousko	27¢
Maďarsko	38¢
Moskva	53¢

All rates per minute (plus 15¢ connection fee)
10¢ minimum, after first 10 minutes

Sign up with EconoOne and get the EconoWorld™ Global Calling Card FREE! Use it for toll-free access from 45 countries at remarkable savings.

The World Is Calling

Econo phone

Volejte 24 hodin denně
1-888-648-3222
Code 88, Plan 248

NEW FRONTIER
Beach Resort — Florida

Directly On The World's Most Famous Beach

Srdečně Vás zveme do našeho hotelu,
umístěného přímo na pláži v Daytona Beach

Možnost různých aktivit

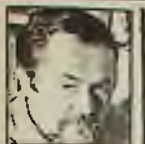
- * Walt Disney World
- * Kennedy Space Center
- * Universal Studios
- * Nejstarší městečko USA — St. Augustine
- * Sea World
- * Daytona Speedway

TĚŠÍME SE NA VAŠI NÁVŠTĚVU — RÁDI PORADÍME

Rezervace volejte 1-800-463-9803

1415 S. Atlantic Ave., Daytona Beach, FL 32118

Telefon (904) 253-0633 • Fax (904) 253-5200

Výkony a vrtochy amerických bohatců

OTA ULČ

pro Americké Listy

Za kolektivizace v sovětském Rusku nedůvěřivá krávka stačila. Aby se její vlastník stal kulakem, vesnickým bohatcem. Pět tuctů koz na saharském úhoru pomůže beduínovi, aby zazařil mezi méně vybavenými soukmenovci. Pacifický ostrovan získá na společenském váze zřízením trošku prostornější chatrče. Mezi námi kantory na amerických univerzitách není nikterak neobvyklé jít do důchodu s penzijním kontem více než milionu dolarů, aniž by dotyčné někdo pokládal za bohatce. Takže další důkaz o relativitě hodnot a vnímání.

V současných USA něco přes 65.000 domácností vydá ná milion rok co rok. Některým se to podaří každý měsíc a jsou i takoví, jimž milionový příjem plyne denně, včetně sobot a nedělí. *Self-made man* multimilionář a možná i miliardář Malcolm Forbes (vydavatel, cestovatel v balónu, sběratel carských Fabergé vajček, vlastník ostrova na Fidži, kde je pohřben) začal v r. 1982 publikovat seznam 400 největších bohatců. Dosť se na seznam dodalo značné na prestiži (jako i pozornosti berního úřadu *Internal Revenue Service*).

Přemnohé se změnilo od doby tzv. stálých peněz (*old money*), nashromážděných kapitalistickými šampiony, tzv. loupeživými barony (*robber barons*) — Rockefellerové, Harrimanové, Vanderbiltové, Astorové, takoví. Tito talentovaní dravci jako třeba Andrew Carnegie (jméno získal v oceľářství, posléze rozdal na dobročinné účely k odvrácení válek) se měli za „kapitány průmyslu“, zabývali se na Páté Avenue v New Yorku, stavěli ostentativní sídla podle evropských aristokratických vzorů v Newportu, stát Rhode Island, či v Charlestonu, stát Jižní Karolína. Paláce přehnané, jak luxusní, tak nešťastné, dneska jsou z nich muzea, potomci se jich zbavili.

Dnešní bohatci jsou rozestři všemožnými směry — kovbojský ranč o mnoha tisících akrech ve Wyomingu či Montaně. Moderní sídla extravagantního designu vznikají hodně v Seattlu, adrese fenomenálně úspěšné firmy Microsoft, na severozápadním cípu země. (Jejich stylu se též říká *Cyber-Baronial* nebo *Techno-Nouveau*.) Například maďarský emigrant Charles Simonyi, jeden z předních kouzelníků u Microsoftu, si pořídl sídlo 20.500 čtverečních stop, kde všechno vypadá jako by bylo postaveno zemětřesením. Inspiraci k tomuto nákladnému projektu mu poskytl jeho maďarský krajan, malíř Victor Vasarely, jehož tvorba zásadně vychází jaksi našlášto.

Tyto „nové peníze“ se liší svým zdrojem: ne tedy průmysl, doly, železnice, ale moderní industriální odvětví, zejména *software*, finančníctví, management se schopnostmi hodnotit ani ne tolik vytvářet, jako s nimi manipulovat. Henry Kravis za svou roli při transformaci firmy Nabisco dostal několik set milionů dolarů, Michael Milken, makléř s dlužními úpisy, vydělal dvě miliardy s následným sestupem do vězení na pár roků — a po propuštění, postižen rakovinou prostaty, teď šlechetně urychleně dává na lékařský výzkum ze zbylých 500 milionů.

Stamiliony sem, stamiliony tam: jeden den lze číst v ČR o známém Donaldu Trumpovi, majiteli mrakodrapů, že dluží miliardy, hrozba bankrotu na krku, a příště čteme o jeho dalších nákupech kasin v Atlantic City. Na rozdíl od dřívějších generací, velké jméno lze též získat v oblasti *entertainment* — film, televize, profesionální sport.

V minulosti hromaděním peněz, ostentativním životním stylem, se značně bázilo po získání společenské reputace. Dnes jde zejména o reputaci komerční, co kdo pozoruhodného dosáhne ve svém oboru. Ne tedy stavění pseudorenezančních zámků a provádění dezeršek za anglické lordy. (Příklad někdejší anglosaxonské v Newportu v r. 1895 takto uspělo de výt debutantek.) Éra elity, známá písmenem WASP (*White Anglo-Saxon Protestant*) už skončila, teď je méně důležitější listovat v knize *Social Register* s jmény privilegovaného pšvodu — čili oni Astorové, Vanderbiltové, Mellonové, ale v knize *Who's Who* s jmény těch, kteří něco osobně dokázali.

Notný je rozdíl v rychlosti, s níž vznikla tato nová bohatství. Porovnejme s dřívějšími časy, kdy to byla záležitost několika generací. Treba příběh rodiny duPontů, za francouzské revoluce uniknuvších glitné odjezdem do Ameriky: dorazili tam s prázdnou kapsou v roce 1800, otevřeli si dílničku a pustili se do výroby střelného prachu. Měli s tím potíže, občas jim provozování vylétlo do povětří. Značně zbohatli až v třetí a čtvrté generaci, zejména zásluhou dodávek za první světové války. To jim vyneslo ošklivou pověst tzv. *war profiteers*, vyšetřování v kongresu a následné zatčení duPontů nemít s válečnou výrobou už nikdy nic společného. Leč došlo k druhé světové válce a vláda je tlačila, aby se znovu přičinili. Konečně se dali přesvědčit, podíleli se na sestrojování atomové zbraně a za své úsilí poslali do Washingtonu závěrečný účet: naučovali si jeden jediný symbolický dolar zisku nad výrobní náklady. Zato

na mírumilovné produkci vydělali obrovské jmění vynálezem nylonu a dalších podobných materiálů.

Firma duPont je hlavní hospodářskou silou v malém státu Delaware. Jeden z duPontů tam byl donedávna guvernérem, neúspěšně usiloval o nominaci na prezidentský úřad a znovu se miní pokoušet v roce 2000. V té době bude setrávat za mířemí bud' věznicí nebo blázincem jiný z duPontů, podivín, zavraždil svého homosexuálního partnera z olympijského týmu vzpěračů, jemuž byl mecenášem.

Tedy sága pěti generací.

Teď je vše značně spěšnější. Velkou zásluhu na tom mají písmena IPO (Initial Public Offerings of Stock), když ta která začínající firma, dosud bez zisku, ale s velkými nadějemi do budoucna, začne prodávat své akcie a najdou se zájemci, kteří takové budoucnosti uvěří. Bubliny většinou splasknou, někdy se to ale povede, akcionáři náramně zbohatnou a ještě více si polepší původní zakladatelé podniku. Například James Clark, předseda firmy Netscape, podrživší si 20 milionů akcií, se zásluhou příznivého ohlasu na burze stal přes noc miliardářem. Ještě trochu víc si přes noc vydělal mladší Steve Jobs (jeden z původních tvůrců Apple Macintosh), když přišly na trh akcie jeho firmy Pixar, vytvořivší komerčně velmi úspěšný kreslený (přesněji *computer-animated*) film *Toy Story*.

Na tomto nebi nejvíce září dnes již legendární brýlatý mladík Bill Gates, zakladatel Microsoftu. Asi tak před patnácti lety začínal s ničím, teď je nejobhatší člověk na světě, miliard dolarů má víc než kterýkoliv šejk. Úspěšným zhodnocením akcií Microsoftu Gates vydělal 303 milionů dolarů denně. Jak potom vypadá jeho život? Pracuje 72 hodin týdně, chodí v džínách a fíká, že k obědu si vždycky dáva jednoho hamburgera. Nikoliv tedy hlít kaviár a utápět se v šampaňském. (Ale aspoň ji něco, komentují uštěpačné jazyky, s poukazem na hollywoodské modely, kteří si k obědu nedávají nic než minerálku Perrier, toto času velmi *politically correct*, neboť štiřlost je nade vše.)

Petr Pithart (v článku v *Týdnu*, čís. 37/1995) dělal rozdíl mezi člověkem bohatým, který se do bohatství narodil, je na ně zvyklý, přišel k němu jako k hotovému, a mezi náhlým zbohatlíkem, kterého změna stavu uvádí do vytržení, musí ji okázale vystavovat, pořídit si toaletní misu ze zlata, vytrít zrak okolí. Poslední dobou se dočítáme o nové ruské honoraci, zpravdila s gangsterskými koneckými, jak dovede utrácet, že i na ledacos vyklí američtí kapitalisté jen zírají. Vůdci mafiánů přiletěl ze Sibíře do Moskvy k nákupu Rolls-Royce. Ani se neobtěžoval zkoušením projížďkou, jen se opal na cenu, aby na místě koupil ten nejdražší model, a to hned dva kusy. Speciální letadlo je pak transportovalo do mrazivé domoviny.

Najednou ultrabohatí američtí mladenci v obyčejných džínách, ale s neobyčejným talentem, ambicemi a též štěstím, se vymykají Pithartově definici. Nemyslím, že by některý z nich kdy spěchal nakukovat do výkladních skříní na Rodeo Drive v Beverly Hills, přitahujících k nákupu pantoflí značky Gucci za tisíc dolarů právě takové zbohatlíky podle zmíněného modelu. Katedrálu snobů jsou obchody s firmou Neiman Marcus. Dostal se mi do ruky jejich poslední vánoční katalog. Nákupní taška značky Kelly za 4.000 USD, náramkové hodinky Patek Philippe za 44.500 USD a je po nich taková poptávka, že zájemci se zapíší do pořadníku a čekají, až na ně přijde řada.

Marx nám tvrdil, že hodnotu zboží určuje práce, vynaložená k jeho výrobě. Jak měřit výši předpokládané společenské prestiže? Jakou ale bude mít hodnotu takový cíferník až ztroskotám a uvíznu na atolu, kde nebude nikdo, kdo by ho obdivoval?

Snobství se snobí s praktickými záměry. Jestliže se dřív vdávaly dcery loupeživých baronů za zchudlou britskou šlechtu, v současné době zájemci spíš než k oltáři spěchají

k aukci. Titul lorda či barona, někdy i s kouskem pozemku a zříceninou hradu lze pořídit pod 100.000 dolarů, čili za pakatel. Američtí nabyvatelé si pochvalují, že nabytí erb jim otevírá dveře do správných kruhů, kam se dřív nemohli dostat. Největší zájem o tento druh statusu projevují japonští a ruští podnikatelé. Lze snad předpokládat, že i některý z českých zbohatlých snobů by projevil takovou tužbu: v tom případě necht' se obrátí na Manorial Society of Great Britain (telefon 44-17-1735-6633). Proč ne, nakradli si bankovními machinacemi a místo ponížení do českého kriminálu se povýší do šlechtického stavu.

Peníze se rozahazují všelijak. Už nám tu vznikly supermarket, specializující se na zboží k výlučné potřebě zvířecích miláčků — psů, koček, papoušků, rybiček či hadů. Je to byznys s obrátem 15 miliard ročně, kde lze zakoupit speciální zubní pastu, deodorant, šampon s meruňkovou příchutí pro milovaného kokršpaněla. K máni je i dietní strava, žrádlo pro gurmány (jehněčí a zvěřina), speciality pro šťěňata, a pro drahoušky již přestálé a dokonce i strava vegetariánská. Stejně bohatý výběr pro kočky. Stačíka uvádí průměrné roční výdaje: \$559 pro kočku, \$1117 pro psa.

Ovšem i sebevětší péče nezaručuje nesmrtelnost. Místo posledního odpočinku lze rovněž pořídit s okázalým přepychem. Pomník se soškami, s epitafy jako například „Penny — vůbec nikdy nevěděla, že byla králek.“ Toto krásno si lze přečíst na speciálním *Pets Rest Cemetery*, jež je součástí rekordně velikánského hřbitova (2,2 čtvereční míle) v městě jménem Colma, jižně od San Francisca. Tři čtvrtiny vsí půdy zabírají místa posledního odpočinku, neboť už je tam přes milion, nad živými mají převahu 1000:1. Neopěváž mrtví neplatí daně — jedna z jejich malá výhoda — dosud žijící obyvatelé mají potíže s městským rozpočtem.

Mezi tam pohřbenými jsou i slavná jména včetně legendárního tiskového magnáta Williama Randolpha Hearsta. Smrt, jak známo, je ten nejspravdivější kádrovák, musíme tam všichni a tam si sebou nic vzít nemůžeme. Jestliže necháme všechno jmé-

ní potomstvu, otevřeme tak cestu k hodnotnému, smysluplnému životu, nebo je popostrčíme k sebeobstrukci parazitů? Počinání příliš privilegovaných potomků nezřídka končí katastrofou, na to máme hodně tristiálních precedentů. Vše proto přibývá bohatých rodičů, kteří svým dětem umožní prvotřídní vzdělání, perfektní podmínky vstupu do života — ale nic víc. Většinu či dokonce všechno dědictví případně na dobročinné účely.

Např. průmyslník David Packard, který začal od píky, ve své závěti rozhodl, že naprostá většina jeho jmění nepůjde na konto jeho čtyř dětí, ale do již existující Packardovy nadace, která tak získá sedm miliard dolarů a stane se tou nejobhatší v zemi a zřejmě i na světě. Stonásobný milionář Ronnie Chan (čínský American či americký Číňan), v interview pro časopis *Forbes*: „Už hodně dávno jsem řekl svým dětem, že ode mne nedostanou ani halíř.“ Inteligentní rozumný tatínek, myslí to s nimi dobře. Americká filantropie je vskutku unikátní záležitost.

Na závěr tedy poznámku o banální samozřejmosti, že peníze nejsou zárukou štěstí. Vsať stačí si připomenout miliardáře Howarda Hughesa, vynálezce a vynikajícího podnikatele, který skončil jako bláznivý poustevník, nemytý a nečesaný, uprostřed veškerého svého luxusu.

Je ovšem daleko lepší peníze mít než nemít: alespoň trošku rozumným tvorbou umožňují pohodlnější život, netřeba se pak trýznit nad domácím rozpočtem. Lze si zpřijemnit existenci, aniž by člověk musel být konzumním životním stylem pohlcen. V USA tak pohlí borden konzumentů, nakupujících na dluh s kreditními kartami, jimiž banky zavalují národ, požadující lichvářský úrok. Ročně dojde k nákupu na dluh za trilion dolarů, obnos převyšující celkový národní produkt Velké Británie. Výsledkem je neschopnost placení a soudní vyhlášení bankrotů více než jednoho miliona dlužníků. Vypnlí dvostránkový formulář a je to. Znalci doporučují uchýlit se do Texasu nebo na Floridu, kde místní zákony jsou vůči nezodpovědným živlům nejbenevolentnější.

Zo světa kultury

V Bratislavě oživil staré „Korzo“, pešiu zónu s novou dlažbou, novými reštauráciami, kaviárnickými, koncertmi a různými turistickými lákadlami. Koncom júla otvorili aj historické Kaffee Mayer, ktorá bude otvorená do jednej hodiny ráno. Ponúka 13 druhov kávy, čaje, zmrzlinové poháre, množstvo zákuskov a príjemné štýlové prostredie.

Terchová už po 35-ty raz privítala účastníkov Jánosíkových dní — festivalu domácich i zahraničných folklórnych súborov a sólistov.

Zbor baptistické cirkvi v Lučenci už druhý raz privítal baptistov z Virgínie z USA. Tentokrát to bol bábkový tím z Richmondu, ktorý na Slovensko zavítal na jeden a pol týždeň, aby svojich lučanských kamarátov naučil čo-to o bábkarstvom remesle.

Mladý publicista a politológ Miloš Žiak vydal knihu s názvom Jewropean. Na základe výpovedí svedkov sa v nej pokúša analyzovať, prečo sa

veľký počet Židov rozhodol pomáhať komunistom pri bolševizácii krajiny a zrode ŠtB.

Vo veku nedožitých 76 rokov v Bratislave náhle zomrel známy slovenský publicista, spisovateľ, novinár a prekladateľ Ivan Krémery.

Známy slovenský herec Juraj Kukura, ktorý už dlhé roky žije v Nemecku, prijal nezvyčajnú filmovú rolu — má hrať zlosyna vo filme *Winnetou sa vracia*. S Winnetou sa vracia aj jeho pôvodný predstaviteľ — dnes už vyše 60 ročný Pierre Brice.

V Bratislavských galeriách mali v jeden deň vernisáže dve významné osobnosti slovenského výtvarného sveta — maliari a ilustrátori manželka Kamila Stanclová a Dušan Kalay.

Dňa 5. septembra sa začal 16. ročník BIB '97 — Biennale ilustrácií Bratislava. Zúčastnil sa na nom rekordný počet — 271 ilustrátorov zo 46 krajín celého sveta.

DOINA & LAURENT LTD.

45-52 43rd St., SUNNYSIDE, NY 11104

(718) 937-6673 • (718) 729-2402

#

Zasíláme do České a Slovenské republiky osobní základy letadlem během 7-14 dnů Praha, Bratislava a Košice \$1.45/lb. plus \$8 pojištění — Minimum 40 lb.

Zásilký zasíláme prostřednictvím předních leteckých dopravních společností. V případě urgency během 2 dnů do Prahy.

Zprostředkováváme hromadné přepravy, velmi výhodné pro stěhování vašeho podniku, kanceláře, bytu a pod.

Také máme na skladě elektronické zboží

(VCR, CAMCORDERS, TV, PAL/SECAM SYSTEM 220V, OSOBNÍ POČÍTAČE, FAX MACHINES, PRINTERS)

a domácí elektrické spotřebiče 220V.

ROZŠÍŘILI JSME PRODEJ O KOPÍROVACÍ STROJ RICOH PRÍRUČNÍ STOLNÍ POČÍTAČKY, PSACÍ STROJ CANNON, CASH REGISTER ROYAL.

Prodejna je otevřena pond.-sob. 10 a.m.-6:30 p.m.

MALÝ OZNAMOVATEL

■ **Apartment** v centru Prahy pro 4-6 osob. \$400 za týden, \$1200 za měsíc. Reservace/informace: (916) 484-1248 PST. Zn: 1614/15-18/97.

■ **Krásné ubytování** v centru Prahy u Jiráskova mostu. Za 1 osobu \$20, za 2 \$30 za noc. Telefonujte před 8 hod. nebo po 18 hod. místního času 011-420-2-542-669. Zn: 1653/18-23/97.

■ **Půjčovna automobilů** i automatické převodovky pro Váš pobyt v Čechách i na Slovensku. Ubytování a průvodcovské služby. Volejte (315) 469-4822. Zn: 1602/12-20/97.

■ **Predám pozemek** 6 km od Bratislavy, v krásném přírodním prostředí, rozloha 2,9 akrov, studna, elektrina. Telefon v SR 00/421/7/285 716. Zn: 1641/17-18/97.

■ **56letá vdova**, žijící v ČR, milá, sympatická, mladického vzhledu, se zájmem o cestování, přírodu, by ráda navázala kontakt s příjemným mužem se smyslem pro hezký a trvalý vztah. Adresa na vyžádání v redakci. Zn: 1655/18-19/97.

■ **51 y. div. contractor**, honest christian, very good & young looking, own nice house, US citizen, seeks a great lady, younger, non-smoker, for future wife. Must speak well English. Type-write & send photo to: P.O. Box 82331, Kenmore, WA 98028-0331. Zn: 1633/17-18/97.

Inzeráty v **MALÉM OZNAMOVATELI** stojí \$10 za prvních 20 slov, \$15 za dvojí otištění. Každé další slovo stojí \$1. Chcete-li celý inzerát vytištěný tučně, připočítejte 50% celkové částky.

Odpovídáte-li na inzerát, zalepte Vaši odpověď do oznámkované obálky označené jménem inzerátu a jeho značkou (vytištěno tučně) a pošlete do naší redakce. Například, v prvním inzerátu v tomto čísle by to bylo: **Apartment**, 1614/15-18/97. O další informace volejte administraci (516) 674-9438.

CZECH CENTER

1109 MADISON AVE., NEW YORK, NY 10028 • (212) 288-0830

„Bez omluvy“: Pět filmů Věry Chytilové

Po únorové retrospektivní přehlídce v Anthology Film Archives v New Yorku se České centrum podílí na uvedení pěti filmů režisérky Věry Chytilové, tentokrát na televizním kanálu CUNY-TV, New York City cable channel 75. Vrcholem se jistě stane film *Sedmikrásky* (1966), jedno z mistrovských děl české nové vlny. Dalším filmem, který nebyl součástí přehlídky, je *Šašek a královna* (1987) podle divadelní hry Boška Polívky. Po každém filmu bude následovat třicetiminutová diskuse.

Sedmikrásky (1966)
Sobota, 20. září, 9 pm
Neděle, 21. září, 9 pm
Sobota, 27. září, 1 pm
Host diskuse: Věra Chytilová
Hra o jablko (1976)
Sobota, 27. září, 9 pm
Neděle, 28. září, 9 pm
Sobota, 4. října, 1 pm

Šašek a královna (1987)
Sobota, 18. října, 9 pm
Neděle, 19. října, 9 pm
Sobota, 25. října, 1 pm

Panel, aneb jak se rodí (1979)
Sobota, 4. října, 9 pm
Neděle, 5. října, 9 pm
Sobota, 11. října, 1 pm
Faunovo velmi pozdní odpoledne (1983)
Sobota, 11. října, 9 pm
Neděle, 12. října, 9 pm
Sobota, 18. října, 1 pm

RESTAURANT

ZLATÁ PRAHA

28-48, 31st Street, Astoria, NY 10002

pořádá

v pátek, 26. září v 8 hod. večer

DOBRÝ VEČER VE ZPĚVU

Pořad árii ze známých operet, oper a muzikálových melodii a též českých písní. Uslyšíte výběr z Veselé vdovy, Netopýra, Polské krve, Perly panny Serafinky, La Traviatta, Tosca, La Bohème, My Fair Lady a dalších. Vystoupí Ms. Janice Jones, USA, Mrs. Carolin Bishoff, USA a Mr. Josef di Pepa Krpec, ČR. Na klavír doprovází Kenneth Newbern.

Zajistěte si rezervace, počet míst je omezený.

Vstupenky s večeří \$35.

Pro informace a rezervace volejte Jirku Suchánka

(718) 721-6422

Prived'te své přátele a známé, dobře se pobavíte!

PŘIPOMÍNÁME

Newyorčané a vy z okolí!

Nezapomeňte, že v pátek, dne 12. září, v 6:30 pm, zahájí třídenní oslavy Antonína Dvořáka otevření výstavy v newyorském Českém centru na Madison Ave u 83. ulice.

V sobotu, 13. září, bude slavnostní odhalení Dvořákovy sochy ve 3 hod. na Stuyvesant Park Square, které bude následovat koncert Dvořákovy hudby v St. George's Presbyterian Church v 5 pm, hned za rohem na východní 16. ulici a Rutherford Place.

A v neděli, 14. září, oslavy dovrší Zahradní slavnost v Bohemian Hall v Astorii bohatým programem, jídlem a pitím od 12 poledne až do nočních hodin.

Přijďte se pobavit, potěšit, potkat vaše známé, českého velvyslance A. Vondru, starostu Prahy J. Koukala, houslistu J. Suka aj. Vstupné? Všude zdarma!!!

V Harmonii Ensemble i české muzikanty

Iveta Bachmannová a Olga Faiková se přidají k orchestru Harmonie Ensemble/New York, který pod vedením Stevena Richmana zahrraje díla Antonína Dvořáka v sobotu, 13. září, v 5 hod. odpoledne v St. George's Presbyterian Church na vých. 16. ulici a Rutherford Place, 1 blok východně od 3. avenue. Hornistka I. Bachmannová je členka Pražského symfonického orchestru a O. Faiková je houslistka Janáčkovy filharmonie.

Vstup na koncert zdarma.

SVU CHICAGO

Chicagská pobočka Společnosti pro vědu a umění (SVU) zahajuje svoji podzimní činnost schůzkou v pátek 19. září 1997 v 7:30 večer v budově Ustřední moravských spolků, 2140 S. Westey, Berwyn, IL.

Tento měsíc si připomínáme 60. výročí smrti prvního prezidenta Československé republiky Tomáše Garrigua Masaryka. Podarilo se nám získat právě dokončený dokumentární film o životě a práci tohoto významného státníka, humanisty a filosofa. Video sestavil a slovně doprovází známý spisovatel a televizní vypravěč Dr. Zdeněk Mahler.

Tešíme se na vaši návštěvu. Dobrovolný dar \$2.

NEW YORK UNIVERSITY

School of Continuing Education

The Foreign Language Department is pleased to announce Fall '97 course **Czech for Beginners** — Czech I. (X25.9001) on Wed. 6:45 pm-9:05 pm, Sept. 24-Dec. 17 (10 sessions). We hope to see you and your friends this semester and we will be happy to send information on these and other offerings to interested persons and institutions.

For information on any of our courses or for a copy of the current bulletin please call 212-998-7030.

CZECH CULTURAL CENTER
Houston, Texas

Czech Cultural Center announces **A Night of Czech Music, Dinner and Auction** II, September 20, 1997 at the Ramada Plaza Hotel Houston, Northwest Freeway (US Hwy 290) at Pine-mont. Contact James Ermis (281) 367-7911.

Loterie pro zelené karty

Spojené státy americké umožní dalším 55 000 cizím státním příslušníkům získat residenční kartu loterii, která proběhne tento podzim pro zájemce ze všech geografických regionů.

Přihlášky do loterie je nutné zaslat od 24. října do 24. listopadu. Vyherci budou vybráni losem.

Z Evropy se mohou přihlásit imigranti ze všech zemí mimo Polsko, Anglie, Škotska a Walesu.

Český národní hřbitov v Chicagu

Před 120 lety, 1. září 1877, byl odevzdán krajské veřejnosti Český národní hřbitov v Chicagu. Český národní hřbitov je považován za jednu z největších kladných hodnot daných Čechům v Chicagu svobodomyšlnosti. Z dnešního pohledu je to dílo velkolepé.

Hřbitov se rozkládá na ploše 126 akrů (t.j. asi 53 ha), je krásně architektonicky řešen a rozčleněn. Nejkrásnější budovou je Masarykovo mauzoleum s dvěma křídly pojmenovanými jmény dr. Edvarda Beneše a gen. Milana Rastislava Štefánika. Křížovatkou hřbitovních cest zdobí

různé památníky, jako např. Památník Ladimíra Klácela, Památník veteránů občanské války, Památník obětem I. a II. světové války, Památník matkami a další. Mezi rodinnými hrobkami nalezneme hrobku starosty Chicagu Antonína Čermaka.

Krásu prostředí doplňuje práce zahradních architektů, pokud jde o květinovou výzdobu, tak i výsadbou stromů a keřů. I když hřbitov na své bráně nese nápis „Česko-národní“ patří také všem slovanským bratrům a lidem dobré vůle, kteří zde hledají klid a místo svého posledního odpočinku.

Bulletin ČÚZ

Česko národní hřbitov v Chicagu

VELVYSLANECTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY, WASHINGTON, D.C.

Ve středu 17. září ve 3 hodiny odpoledne bude otevřena „Garden of the Righteous“ v Holocaust Museum v El Paso, Texas. Vlajka České republiky a pamětní deska bude odhalena na počest Antonína Kaliny. Informace (915) 833-5656.

V úterý 23. září promítání českého dokumentárního filmu „Jak se žije...“ v 7:30 hod. večer na českém velvyslanectví. České titulky.

V sobotu 27. září oslavy sv. Václava v St. Prokop's Church (W 41st), Cleveland. Informace (216) 631-0365.

V sobotu 27. září výroční bál v National Hall, Cleveland, k 100. výročí jejího založení. Informace (216) 524-4078.

V neděli 28. září 58. Moravian Day v Union Hall #150, 6200 W. Joliet Road, Chicago, IL. Informace (708) 562-2307.

České věhlasné Kociánovo kvarteto vystoupí během svého amerického turné v těchto městech: 21. září Mobile, AL; 22. září Birmingham, AL; 23. září Greenville, SC; 25. září Ameri-

cus, GA; 27. září Huntsville, AL; 29. září Covington, VA; 1. října Cleveland, OH; 5. října New York, NY; 8. října Trenton, NJ; 12. října Washington, DC. Informace (212) 245-0450.

Výstava *A Thousand Years of Czech Culture* v Czech & Slovak Museum & Library v Cedar Rapids, IO, je otevřena do konce prosince tohoto roku. Informace (319) 362-8500.

RESTAURANT

ZLATÁ PRAHA

28-48 31st St., Astoria, NY 11002

hledá

Kuchaře

pomocného kuchaře

Pracovní povolení, znalost češtiny nebo slovenštiny podmínkou

Číšníka nebo číšnici

Pracovní povolení, znalost češtiny nebo slovenštiny a angličtiny podmínkou. Jen zkušený profesionál.

Volejte Jirku Suchánka:

718/721-6422

DVOŘÁK GARDEN PARTY

v Bohemian Hall

neformální setkání Čechů a Američanů k oslavě Antonína Dvořáka a českého kulturního dědictví

PROGRAM:

- 12 pm Oběd fízek, bramborový salát — jitrnice, zelí, brambor
- 2 pm Árie z tvorby Antonína Dvořáka
Stanislav Kotyza, baryton • Kenneth Newbern, piano
- 3 pm Vystoupení hostů
velvyslanec ČR v USA Alexandr Vondra • zástupce ČR v OSN Vladimír Galuška • primátor města Prahy Jan Koukal • generální konzul v New Yorku Petr Gandolovič • ředitel Českého centra New York Petr Poledňák
- 4 pm Neformální setkání s hosty
Umělecká galerie — hudební kompozice v sochách Milana Kříže
- Občerstvení — chlebičky, barbecue, zákusky, nápoje, káva, čaj
- 6 pm Taneční večer se skupinou Maroš Kočerhy Express Band

NEDĚLE, 14. ZÁŘÍ, 1997, 12–9 pm

Vstup zdarma • Oběd \$7 • Občerstvení \$1-\$3

Bohemian Hall, 29-19 24th Ave, Astoria-Queens, NY 11102

Tel. (718) 274-4925

Subway: N na Astoria Blvd.

„Back to the future“ po česku

Dvěře od kabiny se neslyšně zasklaply. „Vážený cestující, vítáme vás na palubě stroje času. Prosíme, připevněte si bezpečnostní pás. Pokud se chcete vyhnout neštěstí, prosíme, neopouštějte se z kabin.“ Ozval se příjemný ženský hlas z reproduktoru. Jméno cestovní kanceláře Konec starých časů — KCS Tours si vás dovoluje seznámit s programem dnešního zájezdu, který v rámci boje proti občanské skleróze finančně podporuje ministerstvo zdravotnictví.

Na začátku byl jeden průzkum veřejného mínění. Občané si přestali pamatovat, jak se jim žilo před sedmi a více lety. Znáte to, časem vzpomínky vyblednou a zůstane jen ty hezké. Nepříznivou situaci se ztracením paměti se musela zabývat i vláda, pro kterou to začal být stejný nepřítel jako ztracení se miliard v různých bankách nebo daňové úniky.

Nabídka KCS Tours přišla jako na zavolanou. Firma se specializací na léta 1948-89 nabízí ve svém katalogu široké spektrum zájezdů. Zájemci si mohou vybrat slání ve frontě na nové auto, povinnou účast na prvomájovém průvodu na Letné nebo současně laděný zájezd „Sežen kilo bůčku“, který je ovšem týdnem. Náročnější klienti si mohou objednat hit sezóny — politický proces s popravou z roku 1952. Kancelář jako novinky připravuje též týdenní pobyt v jáchymovských dolech s ubytováním v koncentračním táboře a pro fyzicky zdatné zájemce s lékařským poturčením, ještě palachovskou demonstraci s vodním dělem, obusky a výslechem v ceně.

Šťastnou cestu vám přeje kapitán Ransdorf, skončilo dlouhé úvodní hlášení a cestující se začali převlékat do dobových kostýmů z roku 1968. „Zastavíme u budovy rozhlasu, nezapomněte že musíte tít na ulici pomoci se staubou barikády. Cestující s příplatkem si mohou hodit zápalnou láhev na sovětský tank,“ informovala cestující průvodkyně.

Účastníci zájezdu byli čím dál tím

více nadšení a uneseni skutečnými zážitky. „Litr mléka za dvě koruny, no to u nás nesežen ani u Penny Marketu,“ rozplývala se paní Procházková. I ostatní byli spokojeni. „Doma za hubnůh platím nekřesťanské peníze a tady je povinné a zadarmo,“ rozplýval se pan Dlouhý v ruzyňské cele. Auto-mechanik Vomačka přemítal: „No plat je síce dva tácy měsíčně, ale těch melouchů okolo, nehoňtě berňák a těch úplatků, co by mohl člověk mít.“ Jen taxikář Vávra nebyl nijak nadšen. „Cože? Kilometr za čtyři šedesát, voni se snad zvuokli, né? Za to bych ani nestáhl vokyňko.“

Rady cestujících začínaly fidnout. Paní Tichá se nestihla vrátit z fronty na předvoňovní mardarinky, byla už skoro na řadě. Další mizeli v hospodách s pivem za korunu sedmdesát, jiní mizeli na Václavák měnit s veksláky marky za patnáct. „Nejsem dnešní,“ řekl si poslední cestující na palubě. „Hezky pľdu řít ichyni, at“ z ty strany nevystupuje, aby jsme pak neřetili bídu s nouzí až se to vobráti. Já vím, jak skončili disidenti, co si nestáčili nakrást.“

Kapitán Ransdorf si zamnul rukama a na palubní desku vyryl další čárku.

P. KRAJÁNEK, M.D.

Naši v Národním

Chci vám napsat o tom, co se stalo v Národním divadle v prvním listopadovém týdnu v roce 1985. Diváci, kteří ten památný den zaplnili Zlatou kapličku, vůbec netušili, jaké zvláštní intermezzo jim bude dáno. Ani slavný pan režisér s tím nepočítal! Ale již se v hledišti stmívá, opona jde nahoru, první dějství se pomalu rozvíhá. Dochází ke scéně, kdy hlavní postava se vpředu jeviště postaví, zahledí se vzhůru na třetí galerii a hlasitě zvolá: „Kdo jsi a odkud přicházíš?“

Odpověď přišla sice okamžitě, ale nečekaně od soudružky, která se s dalšími právě dobývala na svoje místo: „Odpusťte, my jsme tu na zájezdu z Rakovnického JZD a nám se před Prahou porouchal autobus.“

To, co potom následovalo, se nedá dost dobře popsat. Američané by řekli, „it brought down the house“. Prostě, Zlatá kaplička za svých sto let snad něco podobného nezažila. Hynaisova opona musila na patnáct minut dolů, než se rozjařili Pražáci vybořili.

Jistě byste řekli, přátele divadelního kumštu, že o takovém unikátním zážitku by se mělo psát v novinách, ale kde, co vás nemá! Veškerý „pokrokový“ tisk, včetně známé drbný *Večerní Prahy*, o tom raději cudně pomlčel.

J. M.

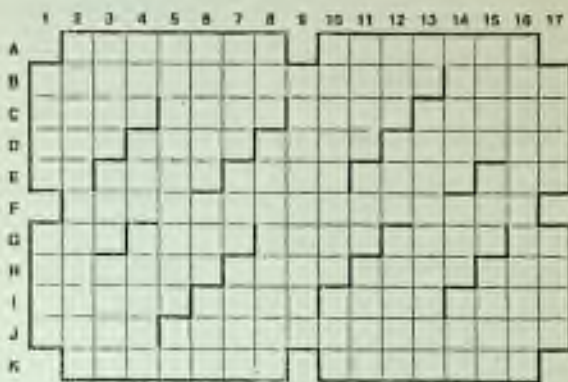
Vylouštění tajenky z č. 17:

PRO VOLNOU CHVÍLI...

LÉČIVÉ ROSTLINY

Na slunných stránkách, mezích, úhorech a podél polních cest roste trnitý polokeř... (viz 1. tajenku), dosahující výšky až 50 cm, jehož kořen se šíří od srpná do listopadu. Odvar... (viz 2. tajenku) se užívá při poruše látkové výměny, při močových kamenech a reumatismu, léčí... (viz 3. tajenku). Zevně se užívá při kožních vyrážkách.

VODOROVNĚ: A. Obyvatel světa; B. Druhá tajenka; C. Prvek jezdecké vysoké školy; D. Zkratka automobilu; E. Zájmeno ukazovací; F. Třetí tajenka; G. Zkratka obchodu ovocem a zeleninou; H. Ochotný; I. Francouzský; J. Staroegyptský bůh slunce; K. Podezřelá okolnost; L. Oslupiti; M. Představený kláštera; N. Přízvisko; O. Osmivlasec; P. Přizpůsoboval; Q. Protiletcké dělo; R. Činap; S. Semita; T. Německý „slepý“; U. Odělené; V. SPZ okresu Jihlava; W. Sklizeň ovoce; X. Odlišný (slovensky); Y. Značka goniometrické funkce; Z. Nebo; AA. Indonéská tisková agentura; AB. Mezinárodní zkratka souhvězdí Hadonoš (Ophiuchus); AC. Svorník; AD. Části dýmek; AE. Citel; AF. Nepodnit; AG. Kód Monaka; AH. Adouš; AI. Středověká klatba; AJ. Medikament (slovensky); AK. 12. Šelma; AL. Vzorec oxidu stronnatého; AM. Zařízení k zachycení nečistot; AN. Posvátné slovo v buddhismu; AO. Průmyslové město na Trenčínku; AP. Starý svatební tanec; AQ. Slovenské zájmeno; AR. Bytí; AS. Opření; AT. Spojka; AU. Krátký rychlý pohyb; AV. 16. Nepředstavitel; AW. 17. Citoslovce radosti; AX. Úplná; AY. Pomůcka; AZ. Ens; BA. Ines; BB. KNI; BC. marié; BD. oron; BE. pial; BF. sterol.

9 MICHAEL SCHONBERG

Proč jste v té Francii zůstal?

Ono se to stávalo čím dál tím zajímavějším. Francie mě hrozně zajímala, literatura mě zajímala. A ve třetím ročníku přišla filosofie a historie. Měli jsme znamenitého profesora na historii, který nás učil francouzskou revolucí a devatenáctí století. Předtím jsme měli docela slušného kantora na středověk a francouzskou renesanci. Tak tam byli volové, samosebou, ale taky pár bylo chlapů, kteří byli tvořiví a zajímaví.

Takže jste úspěšně maturoval

Velice úspěšně. Za filosofii jsem dostal dokonce extra cenu. Profesor byl osobní žák Bergsonův. Učil všechno, ale Bergson byl jeho miláček. Ale mně se tenkrát Bergson líbil. Když bylo po všem, pozval si nás na čaj a povídal si s námi o tom, co budeme dělat. Mě a ještě jednoho si vzal stranou.

Já jsem měl totiž akademického soupeře, který mně obvykle přetrnul. A to byl Václav Černý. Děsný protivník to byl, ale já jsem se s ním jenom čas kamarádil. Velký učenc, palice ohromná, ve všem znamenitý. Takový podivín. Ve filosofii jsem byl první hned to já, nebo on. Určitě mu doporučovali akademickou kariéru, které se on také věnoval. Mně taky. Profesor říkal, že mám dobrý analytický smysl a ptal se, jestli mě baví filosofie. Od té doby jsem s ním nemluvil.

Co se dělo po maturitě?

Po maturitě se šlo na práva. To se už odehrává v Praze. Jde se na Universitu Karlovu imatrikulovat se na práva. Tam je čas rozmyslet se, co dál, protože začátky práv byly děsně snadné, nemyslelo se chodit na přednášky. Nikdo pořádný na přednášky nechodil. Byla jenom kolokvia a státní zkouška historicko-právní. Rímské právo, které mě bavilo.

No a jeník rovněž tak. Ten maturoval v Praze na Smíchovském gymnáziu, protože odešel z Křemencárny na Smíchov. Bylo mu uděleno concilium abeundi, protože měl scény s nějakým kantorem. Nebyl žádán. Ne kvůli prospěchu, ale kvůli chování. On byl drzý. Celý život říkal lidem všechno do očí. V čestné byl vždycky znamenitý a latinu měl rád taky. Na Křemencárně jsme měli fajn kantora, profesora Zemana.

Tak jsme oba zahájili práva a byla spousta volného času. Ne-smírná spousta volného času. Flákali jsme se, dělali různá alotria. A moc jsme chodili do biografu. Jan tam měl volný přístup, protože psal kritiky. Měl kumpána v jakémsi obskurním platu, a ten mu to zafidil. Začali jsme se opravdu velice sbližovat.

Ted' by bylo na čase hovořit o Devětsílu.

O Devětsílu mi poprvé vyprávěl Josef Šima. V té době dopisoval z Francie do Lidových novin. A v Praze byl ve styku s moderním hnutím. Tehdy tedy s Devětsílem. Seznámil se s Teigem, s Nezvalem, se Seifertem a s architektem Krejcarem.

Myslím, že jsme zase trochu odbočili. Vratme se k vám.

Aha, tak to se tedy musíme ještě vrátit do Francie. To mně slo

na sedmnáctý rok a já jsem se přestal zajímat o astronomii a vrhnul jsem se na moderní umění. Říkal už jsem vám vůbec o astronomii? Ne? Já byl náramný hvězdář ve věku strašně brzkém. Opět jedna z forem mého útěku od reality. Hvězdy jsou přece jenom realita daleko zajímavější než náš svět. Do dneška mě to zajímá. Šťourám se ve fyzice, v Einsteinovi, moderní kosmologii a v takových věcech. Od třinácti do šestnácti mě to drželo. Měl jsem jednoho strýčka, který vyráběl optické přístroje a on po dlouhém vyjednávání postavil dalekohled. Dlouhá léta jsem ho měl. Dřív jsem se na měsíc, maloval ho a zakresloval krátery. Taký jsem pozoroval nepřímou projekci slunce, Jupitera a Saturna. Zložil jsem astronomický kroužek. To tenkrát, když vypukla republika, dělali se kroužky. Scházeli jsme se u mě doma. Já komandoval. Taky jsme si pozvali pana profesora, kterému se říkalo Mrtvola, protože byl velice souchotivý. Byl to profesor matematiky. A já byl moc špatný v matematice. Jednou si mě zavolaal a říkal: „Voskovče, koukejte se, já mám o vás starost. Vám se nebude líbit, co vám řeknu, ale vy jste tak stašně vášnivě zabraný do astronomie.“ Ano prosím. To já budu dělat. Já jsem se rozhodl. „No, to je od vás hezký. Já vás jenom upozorňuju na jednu věc. Víte, astronomie, když se na ni jde opravdu vážně, tak to je sama matematika. A v té jste slabý. Já vám pomůžu, jak budu moci. Ale to byste musel pracovat tuplem, protože vy na to nemáte přirozené nadání.“ No, děsně mě otrávil tedy, ale pak jsem si řekl: „No, je to blbý, tak se na to budu muset vykašlat.“ Ale vždycky mě to zajímalo a ještě pořád mě to drží.

Změnil jste směr.

Ano, zkrátka a dobře jsem se najednou zaměřil na moderní

Voskovec koncem dvacátých let.

Z magnetofonových záznamů,
vydané v Praze 1995

umění. Čím modernější, tím lepší. Strašně mě zaujal Marinetti. Les mots libérés futuristes, neboli Volná osvobozená slova futuristická. Taková sbírka básní a básňogramů. Jak se mi dostala ta kniha do ruky, vám nepovím.

V Praze?

Ne. Ve Francii. Napsal jsem o futurismu článek do Studentského časopisu. Bud' to 1921 nebo 1922. Ve školním roce. Ukázalo se, že to byl vůbec první článek uveřejněný na to téma v Československu. Teige o tom psal později. Jistě, že lip než já. Nevím, jestli jsem ten článek nenapsal jako polemiku. Protože nějaký blbý student, reakční a hrozný zpátečnický, tam odebýval kubisty a futuristy. Takovým vášním českým způsobem je házel do jednoho pytle. A já jsem se hrozně namíchl a napsal jsem, že kolega zřejmě neví, o čem mluví, protože kubismus a futurismus jsou dvě věci, které spolu nemají vůbec nic co dělat. Bylo to velice polemické, ale zároveň velice slušné. A já ho úplně setřel, protože jsem měl text od Marinettiho, který jsem překládal do češtiny. On žádné dokumenty neměl a hádal se hloupě.

V těch dobách jsem taky začínal psát všelijaké básničky. A napsal jsem jednu, která byla ovlivněna futurismem, byla velice volná, velice moderní a jmenovala se Mal du paye. Tu jsem ukázal Pepíkovi Šimovi, když přijel do Dijonu. On mi vyprávěl, že v Praze je teď skupina lidí, která se o moderní směry strašně zajímá. „Oni teď ka chystají takový sborník a shánějí materiál. Moderní, vš, nové věci. Já bych tam poslal tu básničku, jestli bys chtěl.“

Já jsem řekl: „No, prosím tě, jak myslíš.“ A oni to přijali, a to byla první věc, která mně vyšla mimo Studentský časopis. Ten sborník se jmenoval Život. vyšel roku 1922. Byl to sborník Umělecké besedy. Myslím, že svazek druhý. Takový tlustákník. Bylo to sice moderní, ale zdaleka ne poetické. Snad tam ani neměli žádného kubistu. Já nevím. Zrzavý byl jejich členem. To byl, myslím, jejich nejmodernější malíř. A Rada tam byl.

Devětsílači se zmocnili redakce tohoto čísla a trochu ho zmasírovali. Nacpali tam svoje věci, takže to vypadalo úplně jinak. Vypadalo to velmi corbusierovsky. Pamatuji se, že se mi strašně líbila obálka. Veliká fotografie moře přes celou stránku. Žádné orámování. Na tom byla fotografie trupu dorského sloupu, bez hlavice. A za ním fotografie moře a přes to bylo napsáno Život, a to „o“ v tom Živote byla fotografie automobilové pneumatiky. Byla to tedy revoluční věc. Absolutně revoluční v Praze. Byly tam básničky od Nezvala, od Seiferta, články od Teigeho. Nevím, co všechno. A mezi tím byla taky ta moje básnička se spoustou tiskových chyb. Já byl naštvaný, protože mně neposlali korekturu. Básnička byla napsaná polo česky, polo francouzsky a taková bláznivá. Nezval se o ni neptám zmiňuje ve svém životopise. Je to vzpomínka na mě: trochu rozpačitý, různolící chlapec přijížděl za námi z Francie a posílal nám provokativně moderní verše.

Najednou jsem byl slavný muž. Tím byl navázán můj styk s devětsílem.

Pokračování příště

Vyrůst v plaveckého šampióna není lehké

Amerika je Amerika...

Jako svůdné lákání sirén, jemuž nelze odolat, působí na nejlepší světové plavce nabídky amerických univerzit ke studiu. Spojené státy jsou plaveckou velmocí a kde jinde by mohli vyrůst v opravdové mistry?

Vábení je šalebné, v Americe brzy změní žebříček hodnot, především studijní a ve výkonnosti propadnou. Pouze Slovenka Martina Moravcová, jako jediná z plavců bývalého Československa, vyrostla ve Spojených státech v plaveckou šampiónku.

Když o jednu z nejrychlejších evropských plavkyň projevilo zájem několik amerických univerzit, vybrala si Dallas v Texasu. „Je tam teplo, to já mám ráda, a už tam několik děvčat z Evropy trénovalo.“ říká černovlasá, opálená Martina, připomínající sličnou Španělkou.

„Mám toho moc, nevím, jestli to zvládnu“, píše často se steskem rodičům do Piešťan, ale obchod a ekonomiku studuje s prospěchem 3,65, přičemž nejvyšší známku je čtyřka. Odloženost od domova jí přijímá její přítel Martin, rovněž Slovák, studující na jedné univerzitě nedaleko Dallasu. Když byl jednou doma v Levoči, dozvěděl se v televizi, že nějaká známá plavkyně v Dallasu trénuje. Tak to mám sousedku, řekl si a po návratu do Ameriky ji zatelefonoval. A je z toho láska.

Moravcová je výjimečný případ nezlomné cílevědomosti. „Víš, co chce“, říká o ní její matka Darina, která ráda prohlašuje: „My jsem čistokrevní Čechoslováci.“ Narodila se totiž v Pardubicích a její manžel v Hradci Králové. „Po rozdělení republiky si celá rodina musela zažádat o slovenské občanství“, připomíná. Když byla Martina malá, vytvářela si vlastní slovník. Jak jednou slyšela slovensky otvor dveří a podruhé česky otevři dveře, řikala otvor dveří.

I Petru Kratochvílovi v jeho někdejší rozletu nabídlo několik amerických

univerzit studium. Vybral si Las Vegas. Po dvou letech se však zařadil tam, kam většina českých plavců před ním: stagnuje. Jeho čtrnácté místo v polohovém závodě na 400 metrů je zklamáním. „To je dost špatné“, přiznává, ale neztrácí naději. „Je pravda, že dosud nikdo z nás, co studujeme v Americe, díru do světa neudělal, ale já to zvládnu.“ I při své furiantské víře ovšem doznává: „Musím myslet na zadní kolečka. Naše ekonomická fakulta se dostala mezi prvních pětadvacet škol svého druhu v USA a to už si pak velké firmy vybírají právě z jejich absolventů.“

Las Vegas, jako středisko zábavy, mu nic neříká, žije v klidném univerzitním městě. „Podívám se do města tak třikrát do roka okouknout, jaké nové atrakce vymysleli.“ V paměti mu utkvěl hotel Mirage s třemi tisíci pokoji a tropickým pralesem.

Je možné, že ke Špíchalové a Šimákové v Minnesotě, Manhalové v Neb-rasce, Kratochvílovi v Las Vegas a Vítázkovi v Cincinnati se může vbrzku připojit nový objev evropského plavectví, psář Daniel Málek. Zaváhá snad, kdyby dostal nabídku z americké univerzity? „Ale on dosud nedostudoval gymnázium“, připomíná jeho trenér Petr Příkrýl. „Má za sebou jen vysokou hru na automobilech“, dodává žertem.

Málek před čtyřmi lety propadl hráčské vášni, pět let před maturitou odešel ze školy a stal se na několik let plavcem. „Lituji toho. Gymnázium dodávám, budu to v životě potřebovat“, umiňuje si přední psář Evropy.

Nad případným studiem v USA silně váhá. „Bezhlavě bych tam nejel, musel bych vědět, jestli ta univerzita vychovává nějakého velkého plavce“, uvažuje. Trenér Příkrýl si myslí, že by se jeho svěřenec určitě za oceán nehnul. Ale kdo ví, Amerika je Amerika.

VACLAV PACINA, MHD

Slovenská plavkyně Martina Moravcová získala na Světových univerzitních brách v Catanii na Sicílii dvě zlaté medaile a ve volném stylu na 200 m vytvořila časem 1:59.96 rekord her.

Seeking Investor/Partners in the World of Czech Glass

Rusalka Inc. is a manufacturer of High End Fine Glass of Czech origins. Rusalka is now undertaking to position itself as the premier manufacturer/developer of Czech glass utilizing "leading edge" design with overall artistry.

Paul Schulze, former Director of Design for Steuben, will be working with a team of new and well known Czech artists to introduce functional "high design" tabletop products. Coupled with a team of American marketing experts, there is high confidence in restoring Czech glass to its former premier position in the world market place.

Your interest is invited to a very SPECIAL OPPORTUNITY!

Serious inquiries only, please.

Contact: Linda Lindstrom
Farmington Hills, MI
800-462-6044

TELEGRAFICKY

Polský hokejový svaz angažoval někdejšího trenéra českého národního týmu Ludka Bukače na místo sportovního ředitele. Bukač se tak po únorové abdikaci vrátil do velkého hokeje ovšem mimo Českou republiku.

Žebříček klubů sestavovaný Mezinárodní federací fotbalových historiků a statistiků: 1. Juventus (380,5 bodů), 2. Barcelona (362), 3. Inter Milán (309,5), 36. Slavia (164), 61. Sparta (147), 84. Jablonec (128), 102. FC Košice (118).

Basebalisté ČR prohráli na ME v Paříži s Itálií 5:6.

Po třech letech se vrací bývalý fotbalový internacionál a trenér Sparty Karol Dobias jako asistent. V červnu 1994 dovedl Spartu k titulu mistra a o dva měsíce později dostal od tehdejšího klubového šéfa Petra Macha vyznázov.

Smlouvu na příští sezónu mají s hokejovým klubem Pittsburgh Penguins v kapse kromě Jaromíra Jágra a útočníka Roberta Langa ještě obránci Slégra a útočníci Straka s Hrdinou. O kontraktu vyjednávají ještě útočníci Nedvěd s Beránkem a bek Rozsíval, kteří v klubu hráli v poslední sezóně.

Český Trophy Team obsadil na mezinárodní motocyklové Šestidenní v Itálii čtvrté místo.

Skifář Václav Chalupa na veslařském mistrovství světa ve Francii obsadil až páté místo. Vloni stříbrný Tomáš Kacovský ve skifu lehkých vah vyjel bronz.

Oštěpaři Janu Železnému se vrací forma. Na atletickém mítinku v Tokiu vyhrál výkonem 86,38 metrů. Helena Fuchsová byla druhá v běhu na 400 m časem 51,03 s. Slováček Igor Kováč, bronzový letos na MS, byl v běhu na 110 m překážek v čase 13,52 s třetí a zde za Němcem Schwarzhoffem (13,43) a Američanem Piercem (13,50).

Na mistrovství Evropy v plážovém volejbalu v Itálii získal bronz český pár Dosoudilová, Celbová.

Česká basketbalistka Eva Němcová, opora Clevelandu Rockets, byla zvolena do All Stars týmu WNBA.

Cyklista Vítězslav Dostál, který je na cestě kolem světa, přiletěl z New Yorku do Glasgowu, a čeká jej jízda přes Británii, Nizozemsko a Německo zpět domů.

Cyklistický mistr České republiky Vlastimil Cichý byl kvůli dopínku diskvalifikován. Musí vrátit medaili a titul získá druhý v pořadí Jaromír Purmanský.

Trenér hokejistů Petry Všetín Jan Neliha se možná ve svých 44 letech vrátí na extraligový led. Tým mistrů ČR v posledních třech letech totiž má nyní aktuální nedostatek obránců – Srdínko odjel na kemp do New Jersey, Kuboš zamířil do Montrealu, další dva hráči jsou zranění.

Fotbalisté Slavie Praha se v Poháru vítězů utkají v prvním kole s týmem FC Luzern.

Ve finále Tatranského poháru hokejistů v Popradu Slovan Bratislava porazil Zlín 3:1.

Dvojnásobný olympijský vítěz v kanoistice Martin Doktor, který letos na mistrovství světa vybojoval tři medaile, kvůli anglině předčasně ukončil sezonu.

Basketbalistky M-K SCP Ružomberok prohrály na mezinárodním turnaji v Colorado Springs s Austrálií 67:68 (33:30), když rozhodný koš padnul tři vteřiny před koncem zápasu. S týmem USA pak 50:56 (29:33).

Na Masarykově okruhu v Brně se let dvanáctý podnik mistrovství světa silničních motocyklů a titul si zajistil Ital Rossi. Jediný Čech v seriálu MŠ Jaroslav Huleš ve třídě do 125 ccm dojel na 14. místě. V „přilitech“ kraloval Australan Doohan, ve 250 ccm Itál Biaggi.

Český tenista Petr Korda skáče radostí po vítězství ve 4. kole (6:7, 7:5, 7:6, 3:6, 7:6) nad favoritem US Open '97 Pete Samprasem.

Češi vynikli na US Open

Čeští tenisté opět nehráli na tenisovém US Open pouhý kompars. 29letý Petr Korda potvrdil růst formy a vyřadil v osmifinále světovou jedničku Pete Samprase, ve čtvrtfinále však musel zápas s Björkmanem skrečovat pro nemoc a vyčerpání.

Veteránka Jana Novotná ztroskotala až ve čtvrtfinále na Davenportové. Novotná si spravila chuť vítězstvím ve čtyřhře, kdy titul vybojovala společně se svojí přemožitelkou ve dvouhře. Na vrchol dosáhl také Daniel Vacek, který vyhrál mužskou čtyřhru společně s Rusem Kafelnikovem.

Sestnáctiletá Švýcarka Martina Hingisová, původně Češka narozená v Košicích, vyhrála její první US Open a mimo trofeje si po hladkém, 62minutovém vítězství nad Američankou Venus Williams 6:0, 6:4 odnesla i šek na \$650 000.

Volejbalisti SR postoupili

Na mistrovství Evropy ve volejbalu v Holandsku se dobře uvedli reprezentanti Slovenska. V úvodním střetnutí s Německem zvítězili 3:1. V následujícím utkání zvítězili nad silným Rusem 3:2 a čeká je střetnutí s obhájcem titulu Itálií.

Odvety českého fotbalu

Odvety fotbalového Poháru UEFA rozhodly o vyřazení českých klubů Jablonec a Brna. Jablonec ve švédském Örebro jen remizoval 0:0 (první zápas 1:1), Brno porazilo Rapid Vídeň 2:0 (první zápas 1:6). Sparta Praha postoupila do Ligy mistrů, když doma zdolala Salzburg 3:0 (první zápas 0:0). Spartu ve skupině Ligy mistrů čekají Dortmund, Parma a Galatasaray Istanbul.

Za Čechov odškodné

Pokladnice Slovenského fotbalového svazu (SFZ) zbohatla. „Dostali sme oznam z FIFA, že na ceste k nám je už odškodné za výlohy, které vznikly odložením kvalifikačního zápasu s Čechy v jáře a jeho přeložením na august vo výše 34 524 švajciarských frankov“, povedal na tlačovej konferencii predseda SFZ Milan Služnic. Použijú ich na rozvoj mládežníckeho futbalu.

Skvělý start hokejistů ČR

Hokejová reprezentace České republiky skvěle odstartovala do nové mezinárodní sezony, když potřefti ve čtyřleté historii vyhrála ve Zlíně Pragobanka Cup, součást Euro Hockey Tour. Potěšily zejména vynikající výkony a bojovná atmosféra v týmu.

Výsledky: ČR-Rusko 5:0, Švédsko 5:2, Finsko 6:3. Konečné pořadí: 1. Česká republika 6, 2. Finsko 3, 3. Rusko 3, 4. Švédsko 0.

Povinná výhra fotbalistů

Fotbalisté České republiky v dalším utkání kvalifikace o postup na mistrovství světa vyhráli v Toftriu nad Faerskými ostrovy 2:0. Povinné vítězství nad fotbalovým trpaslíkem zařídili Šmicer a Kuka (z penalty). Češi jsou již bez šancí na postup, zato Slovinci zůstávají ještě ve hře.

Tabulka 6. kvalifikační skupiny: 1. Španělsko 20 bodů (8 zápasů), 2. Jugoslávie 19 (8), 3. Slovensko 15 (7), 4. ČR 10 (8), 5. Faerské ostrovy 6 (9), 6. Malta 0 (8).

Český fotbal

Česká fotbalová I. Gambrinus Liga má za sebou čtyři kola a na čele je duo pražských „S“. Na první ligoové body stále čeká nováček Lázně Bohdaneč.

Dohrávka 1. kola:

Olomouc-Teplice 1:0.

Výsledky 4. kola:

Slavia-Hradec Králové 7:1, Dukla-Píseň 2:0, Žižkov-Teplice 0:0, Dmovice-Opava 1:1, Ostrava-Brno 3:3, Liberec-Jablonec 3:1, České Budějovice-Olomouc 0:0, Lázně Bohdaneč-Sparta 0:3.

Předehrávka 5. kola:

Brno-Dmovice 3:1.

Česká fotbalová liga

1. Sparta	12
2. Slavia	10
3. Ostrava	8
4. Liberec	7
5. Olomouc	7
6. Jablonec	7
7. Hradec Králové	7
8. Dmovice	5
9. Teplice	5
10. Brno	4
11. Dukla	4
12. Opava	3
13. Píseň	3
14. České Budějovice	2
15. Žižkov	2
16. Lázně Bohdaneč	0

17 cizinců v extralize

Méně peněz, méně hvězdných jmen, méně cizinců, taková je letošní česká hokejová extraliga. V deseti týmech se představí v této sezoně jen 17 cizinců, převážně z klubů bývalého Sovětského svazu a ze Slovenska. Výjimkou je Spart'an Jan Benda, který má německé občanství, ale narodil se českým rodičům v Belgii. Benda však odletěl zkoušet štěstí do Washingtonu – pokud v kempu neuspěje, vrátí se zpět do Prahy.

Liga nasadila kvůli olympiádě v Naganu ráketové tempo a po úvodních třech kolech zatím neokusili hořkost porážky Kladno, Sparta a Píseň. Bez bodu jsou naopak Opava a Pardubice.

ČESKÉ A SLOVENSKÉ VIDEO KAZETY – BEST QUALITY

Nabízíme 20 různých video kazet, cena \$20.00

DOBRY VOJAK ŠVEJK – APON 5551

R. Hrušínský a spol., 2 kazety

ČESKÉ OPERY NA VIDEO KAZETÁCH

B. Smetana: Prodaná nevěsta o 3 dějstvích

G. Beňačková/P. Dvořský – \$25

A. Dvořák: Rusalka o 3 dějstvích

G. Beňačková/Ochman a j. – \$25

70 různých Czech & Slovak

audio kazet, cena US \$7.00 each

6 KAZET – \$35.00

Provádíme převody z evropského

na americký video systém a naopak

60 min. \$25 kazeta • Zařízení \$5 extra

APON MUSIC AND VIDEO, INC.

P. O. Box 3082

Long Island City, NY 11103, USA

Tel. (718) 721-5599

Veselka
MORAVANKA

